

Maliranta, Mika; Nurmi, Satu

Research Report

Maahanmuuttajien yritystoiminnan merkitys Suomen työllisyyden ja tuottavuuden yritysdynamiikalle

ETLA Report, No. 91

Provided in Cooperation with:

The Research Institute of the Finnish Economy (ETLA), Helsinki

Suggested Citation: Maliranta, Mika; Nurmi, Satu (2019) : Maahanmuuttajien yritystoiminnan merkitys Suomen työllisyyden ja tuottavuuden yritysdynamiikalle, ETLA Report, No. 91, The Research Institute of the Finnish Economy (ETLA), Helsinki

This Version is available at:

<https://hdl.handle.net/10419/201373>

Standard-Nutzungsbedingungen:

Die Dokumente auf EconStor dürfen zu eigenen wissenschaftlichen Zwecken und zum Privatgebrauch gespeichert und kopiert werden.

Sie dürfen die Dokumente nicht für öffentliche oder kommerzielle Zwecke vervielfältigen, öffentlich ausstellen, öffentlich zugänglich machen, vertreiben oder anderweitig nutzen.

Sofern die Verfasser die Dokumente unter Open-Content-Lizenzen (insbesondere CC-Lizenzen) zur Verfügung gestellt haben sollten, gelten abweichend von diesen Nutzungsbedingungen die in der dort genannten Lizenz gewährten Nutzungsrechte.

Terms of use:

Documents in EconStor may be saved and copied for your personal and scholarly purposes.

You are not to copy documents for public or commercial purposes, to exhibit the documents publicly, to make them publicly available on the internet, or to distribute or otherwise use the documents in public.

If the documents have been made available under an Open Content Licence (especially Creative Commons Licences), you may exercise further usage rights as specified in the indicated licence.

Maahanmuuttajataustaiset, paikalliset ja globaalit yritykset Suomen työpaikka- ja tuotantorakenteiden muutoksessa

Mika Maliranta

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos &
Jyväskylän yliopisto
mika.maliranta@etla.fi

Satu Nurmi

Tilastokeskus
satu.nurmi@stat.fi

Suosittelava lähdeviittaus:

Maliranta, Mika & Nurmi, Satu (14.5.2019).
”Maahanmuuttajataustaiset, paikalliset ja globaalit yritykset Suomen työpaikka- ja tuotantorakenteiden muutoksessa”.

ETLA Raportti No 91.
<https://pub.etla.fi/ETLA-Raportit-Reports-91.pdf>

Tiivistelmä

Tutkimuksessa tarkastellaan maahanmuuttajataustaisten yritysten reaalisen arvonlisäyksen, työllisyyden ja työn tuottavuuden kasvua Suomessa vuosina 2007–2016. Analyysissä on käytetty Tilastokeskuksen ns. FLOWN-aineistoa, joka mahdollistaa yritysten, niiden omistajien ja työntekijöiden rekisteripohjaisten tietojen yhdistämisen.

Maahanmuuttajataustaisten yritysten osuus yrityskannasta on ollut muutaman prosentin ja osuus yrityssektorin työvoimasta yhden prosentin luokkaa, joten niiden vaikutus Suomen talouden ja työllisyyden kasvuun on pakostakin rajallinen. Maahanmuuttajataustaisten yritysten reaalisen arvonlisäyksen kasvu on kuitenkin ollut selvästi muita yritysryhmiä nopeampaa. Työpaikkojen syntymisaste on niissä ollut poikkeuksellisen voimakasta, mutta työpaikkojen tuhoutumisaste on ollut silti samaa luokkaa kuin kotimaisissa paikallisissa yrityksissä. Maahanmuuttajataustaiset yritykset ovat luoneet suhteellisen paljon matalan tuottavuuden ja palkkatason työpaikkoja. Niiden palkkojen kasvu on ollut keskimäärin muita nopeampaa, mutta palkkojen myötäsyklinen suhdannevaihtelu on ollut muita voimakkaampaa.

Abstract

Immigrant-owned, Local and Global Firms in the Finnish Job and Production Restructuring

We examine the growth of real value added, labour input and labour productivity of immigrant-owned firms in Finland in 2007–2016. In our analysis we use the so-called FLOWN (Finnish Longitudinal OWner-Employer-Employee) data by Statistics Finland that allows linking register information on firms, their owners and employees.

As immigrant-owned firms account for a few percent of all firms and about one percent of all labour in the business sector, their contribution to the growth of output and employment must be limited. However, the growth rate of their real value added is markedly stronger than in other firm groups. Their job creation rates are exceptionally high but their job destruction rates are, however, about the same magnitude as in the indigenous-owned firms. The immigrant-owned firms have created a relatively large amount of low productivity and low wage jobs. On an average, their wage growth has been somewhat higher than in other firms, but pro-cyclical variation of wages has been stronger.

FT **Mika Maliranta** on Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen tutkimusjohtaja ja taloustieteen professori Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulussa. KTT **Satu Nurmi** on Tilastokeskuksen tutkimuspäällikkö.

Kirjoittajat kiittävät rahoituksesta TT-säätiötä (hanke Maahanmuuttajat ja yritysdynamiikka).

Osin samansisältöinen kirjoitus ilmestyy myös Kansantaloudellisessa aikakauskirjassa (2/2019) otsikolla ”Maahanmuuttajien yritystoiminnan merkitys Suomen työllisyyden ja tuottavuuden yritysdynamiikalle”.

PhD (Economics) **Mika Maliranta** is a Research Director at ETLA and a Professor of Economics at Jyväskylä University School of Business and Economics. DSc (Economics) **Satu Nurmi** is a Head of Research at Statistics Finland.

We thank for funding the project ”Immigrants and Business Dynamics” funded by the TT Foundation.

A partly similar article is also published in Kansantaloudellinen aikakauskirja (2/2019) under the title of ”Contribution of Immigrant-owned Firms to the Business Dynamics of Employment and Productivity Growth in Finland”.

Avainsanat: Maahanmuuttajat, Tuotannon kasvu, Työllisyyden kasvu, Tuottavuuden kasvu, Luova tuho

Keywords: Immigrants, Output growth, Employment growth, Productivity growth, Creative destruction

JEL: J15, J21, J24, E24

Sisällys

1 Paikalliset, globaalit, ulkomaiset ja maahanmuuttajataustaiset yritykset	4
2 Aineisto	5
3 Empiirinen analyysi	6
3.1 Kuvailevaa tietoa maahanmuuttajataustaisista ja muista yrityksistä	6
3.2 Tuotannon kasvu	9
3.3 Työllisyyden kasvu	9
3.4 Työn tuottavuuden kasvu	11
3.5 Palkkojen kasvu	16
3.6 Työn tuottavuuden ja palkkojen erot yritysten välillä	19
4 Yhteenvetoa, johtopäätöksiä ja lopputoteamuksia.....	22
Viitteet	23
Kirjallisuus	24

Maahanmuuttajien vaikutuksesta Suomen talouskehitykseen on käyty vilkasta keskustelua. On huomautettu, että Suomen huoltosuhde on heikentynyt huolestuttavaan suuntaan. Tilastokeskuksen tuoreimmat väestöennusteet ovat antaneet lisää huolenaiheita. Julkisen talouden kestävyyskannalta on tärkeä kysymys, kuinka hyvin maahanmuuttajat työllistyvät.

Pitkän aikavälin talouskasvu puolestaan määräytyy työpanoksen ja työn tuottavuuden kasvun perusteella, ja työn tuottavuus on näistä pitkällä aikavälillä ratkaiseva. Neoklassiseen kasvuteoriaan nojautuen työn tuottavuus voidaan jakaa niin sanottua kasvulaskentaa käyttäen kolmeen päätekijään. Ne ovat: pääomaintensiivisyys, työpanoksen rakenne (laatu) sekä jäännöstermi, jota kutsutaan kokonaistuottavuudeksi (*total factor productivity*, TFP).

Innovaatioperusteisen schumpeteriläisen kasvuteorian hengessä on puolestaan luontevaa tarkastella työpanoksen ja työn tuottavuuden kasvun tekijöitä yritystasolla (Aghion ym., 2014; Hyytinen ja Maliranta, 2019). Koko talouden tasolla nähtävä työllisyyden nettokasvuaste on yritystasolla tapahtuvan työpaikkojen syntymisasteen ja työpaikkojen tuhoutumisasteen erotus. Työpaikkojen syntymisaste kertoo, kuinka paljon uusia työpaikkoja on syntynyt sellaisiin yrityksiin, jotka ovat tulleet juuri markkinoille tai jotka ovat lisänneet henkilökuntaansa edellisestä vuodesta. Työpaikkojen tuhoutumisaste puolestaan kertoo, kuinka paljon taloudessa on kadonnut työpaikkoja siksi, että jotkut yritykset ovat lopettaneet toimintansa tai vähentäneet henkilökuntaa edellisestä vuodesta (Davis ja Haltiwanger, 1999; Ilmakunnas ja Maliranta, 2011).

Työn tuottavuuden kasvun yritystason tekijöitä voidaan puolestaan tarkastella hajotelmillä, joiden avulla voidaan katsoa, mikä merkitys työn tuottavuuden kasvulle on ollut uusien yritysten markkinoille tulolla, vanhojen yritysten poistumisella ja työvoiman uudelleen kohdentumisella yritysten välillä.

Sekä työpaikkojen muutoksia että työn tuottavuuden yritystason tekijöitä voidaan edelleen jakaa erilaisten yritysryhmien mukaisesti osiin. Tällä tavalla esimerkiksi Maliranta ja Hurri (2017) tarkastelevat, mikä merkitys kasvuyrityksillä on ollut työpaikkojen luonnille, tuottavuuden kasvulle, talouskasvulle ja talouden tuottavuutta vahvistavalle yritys- ja työpaikkarakenteiden muutokselle eli niin sanotulle luovalle tuholle.

Tässä tutkimuksessa tarkastelemme maahanmuuttajien merkitystä Suomen talouskasvulle, mutta keskitymme yrityssektoriin. Tarkastelemme työpaikkojen syntymistä, tuhoutumista ja työn tuottavuuden kasvua maahanmuuttajataustaisissa yrityksissä. Teemme lisäksi vertailuja paikallisiin kotimaisiin yrityksiin sekä kotimaisiin ja ulkomaisiin monikansallisiin yrityksiin.

Luvussa 1 esittelemme aiheen teoreettista taustaa, luvussa 2 kuvaamme käyttämäämme aineistoa ja luvussa 3 esitämme empiirisen analyysimme. Luvussa 4 teemme johtopäätökset ja lausumme lopputoteamuksia.

1 Paikalliset, globaalit, ulkomaiset ja maahanmuuttajataustaiset yritykset

Kirjallisuudessa on jo kauan sitten havaittu, että ulkomaisten yritysten tuottavuus ja palkat ovat kotimaisia korkeammat. Erityisen selvä ulkomaisten ja kotimaisten yritysten ero on kehitysmaissa (Willmore, 1986), mutta ero on merkittävä myös kehittyneissä maissa. Doms ja Jensen (1998) havaitsivat, että Yhdysvaltojen teollisuudessa ulkomaiset yritykset maksoivat teollisuustyöntekijöille 7 prosenttia ja muille työntekijäryhmille 2 prosenttia korkeampaa palkkaa kuin kotimaiset yritykset, vaikka taustatekijät kuten toimipaikan koko, ikä, toimiala ja sijainti kontrolloitiin tilastollisilla menetelmillä. Palkkaeroa selittää työn tuottavuus, joka oli ulkomaisissa yrityksissä peräti 20 prosenttia kotimaisia yrityksiä korkeampi, vaikka edellä olevat tekijät oli kontrolloitu. Melkein puolet tästä tuottavuuserosta selittyy sillä, että ulkomaalaisomisteisissa toimipaikoissa on suurempi pääomakanta työpanosta kohti, mutta merkittävä osa jää selittämättä.

Johtamisen laatu on yksi tuottavuuteen vaikuttavista tekijöistä, mihin on viime vuosina kiinnitetty yhä enemmän huomiota (Bloom ym., 2014). Näissä analyyseissä on havaittu, että Yhdysvaltojen teollisuudessa paikallisten kotimaisten yritysten johtamiskäytäntöjen laatu on selvästi heikompi kuin ulkomaisten yritysten. Samanlainen ero johtamisen laadussa paikallisten ja ulkomaisten yritysten välillä on havaittu kaikissa muissakin maissa (Bloom ym., 2014, ks. kuvio 7).¹

Kun Doms ja Jensen (1998) tekivät vertailuja monikansallisten yhdysvaltalaisien ja ulkomaisten toimipaikkojen² välillä, he havaitsivat, että palkkoissa ei ollut merkittävää eroa, mutta monikansallisissa yhdysvaltalaisissa toimipaikoissa työn tuottavuus oli muutamia prosentteja korkeampi kuin ulkomaalaisomisteisissa toimipaikoissa. Nämä ja myöhemmät analyysit kertovat, että on tärkeämpää tehdä erottelu paikallisten ja monikansallisten yritysten kuin kotimaisten ja ulkomaalaisomisteisten yritysten välillä (Bellak, 2004). Kansainvälisen kaupan ja omistuksen teoriassa on kiinnitetty huomiota tähän vaikuttaviin tekijöihin ja mekanismeihin (Helpman ym., 2004; Helpman, 2006).

Ulkomaisomisteisilla yrityksillä voi olla positiivisia vaikutuksia kansantalouden tuottavuuteen kolmesta syystä. Ensinnäkin koska ulkomaalaisomisteisten (ja monikansallisten) yritysten tuottavuuden taso on korkea, niillä on suora positiivinen vaikutus talouden tuottavuuteen. Toiseksi, ulkomaisilla yrityksillä on korkean tason teknologista tietämystä, joka voi levitä paikallisiin yrityksiin esimerkiksi työntekijävirtojen välityksellä ja nostaa paikallisten yritysten tuottavuuden tasoa (Blomström ja Kokko, 1998; Balsvik, 2011). Kolmanneksi, ulkomaalaisomisteiset yritykset voivat lisätä kilpailupainetta paikallisilla markkinoilla, mikä voi lisätä paikallisten yritysten innovaatiokannusteita ja tätä kautta niiden tuottavuutta (Aghion ja Howitt, 2009).

Toisaalta kilpailupaineen vaikutus voi olla kaksijakoinen. Se voi lisätä parhaiden paikallisten yritysten innovaatiohalukkuutta, koska onnistuneen innovaation jälkeen niillä voi vielä olla mahdollisuus menestyä maassa toimivan ulkomaalaisomisteisen yrityksen kanssa kilpailtaessa (Aghion ja Howitt, 2009, s. 274–281). Toisaalta kilpailupaine voi lannistaa sellaisen yrityksen innovaatiohalukkuutta, joka on tuottavuudeltaan niin paljon globaalia yritystä heikompi, ettei se onnistuneen innovaationkaan jälkeen menesty kamppailussa (Boone, 2000). Kova tuotemarkkinakilpailu paikallisten ja ulkomaalaisomisteisten yritysten välillä voi vähentää työntekijöiden välistä liikkuvuutta, koska ulkomaalaisomisteisilla yrityksillä on merkittävä intressi yrittää vähentää arvokkaan tiedon leviämistä paikallisiin kilpailijoihin (Fosfuri ym., 2001). Kova tuotemarkkinakilpailu voi siis heikentää sitä ulkomaalaisomisteisistä yrityksistä aiheutuvaa positiivista tuottavuusvaikutusta, joka syntyy teknologisen tiedon leviämisestä. Hakkala Nilsson ja Sembenelli (2018) saavat tälle ennusteelle empiiristä tukea suomalaisilla aineistoilla.

Maahanmuuttajataustaisten yritysten merkityksestä talouskasvulle ja työllisyydelle on sangen laaja kirjallisuus (ks. esim. Fairlie ja Meyer, 2003; Fairlie ja Lofstrom, 2015; Kerr Pekkala ja Kerr, 2016; Fornaro, 2018). Monet tutkimuksista keskittyvät korkean teknologian aloihin tai yrityksiin. Jotta saataisiin kattava kuva maahanmuuttajataustaisten yritysten merkityksestä koko kansantalouden kasvulle, on tarpeellista ottaa tarkasteluun edustavasti kaikenlaiset yritykset.

Kun halutaan arvioida maahanmuuttajataustaisten yrittäjien tai ulkomaisen omistuksen vaikutusta Suomen talouteen, edellä esitettyjen havaintojen perusteella luokittelu on tärkeää tehdä ero paikallisten ja globaalien yritysten välillä. Paikallisella yrityksellä tarkoitetaan tässä sitä, että yrityksen omistus on pääasiassa Suomessa asuvien henkilöiden omistuksessa eli että yritys ei ole monikansallinen. Paikalliset yritykset jaetaan edelleen suomalaisessa omistuksessa oleviin yrityksiin sekä maahanmuuttajataustaisten omistuksessa oleviin (paikallinen ulkomainen). Vastaavasti globaalit monikansalliset yritykset jaetaan suomalaisessa omistuksessa oleviin sekä ulkomaalaisomisteisiin. Globaalit yritykset jaetaan siis kahteen osaan vastaavalla tavalla kuten Doms ja Jensen (1998) sekä lukuisat muut tutkimukset ovat viime vuosina tehneet.

Tutkimuksessa yritykset siis ryhmitellään seuraavasti:

- a. Paikalliset kotimaiset
- b. Paikalliset ulkomaiset
(maahanmuuttajataustaiset yritykset)
- c. Globaalit kotimaiset
(monikansalliset kotimaiset yritykset)
- d. Globaalit ulkomaiset
(monikansalliset ulkomaiset yritykset)

2 Aineisto

Tutkimuksessa tarkastellaan vähintään yhden henkilön yrityksiä yrityssectorilla, johon tässä tutkimuksessa luetaan seuraavat toimialat (suluissa on TOL 2008 -toimialaluokituksen mukainen tunnus):

- Kaivostoiminta (”B”)
- Teollisuus (”C”)
- Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta (”D”)

- Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito ("E")
- Rakentaminen ("F")
- Tukku- ja vähittäiskauppa ("G")
- Kuljetus- ja varastointi ("H")
- Majointus- ja ravitsemustoiminta ("I")
- Informaatio- ja viestintä ("J")
- Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta ("M")
- Hallinto- ja tukipalvelutoiminta ("N")

Kuten tämän tutkimuksen aineiston kuvailevassa analyysissä käy ilmi, maahanmuuttajataustaisten yritysten lukumäärä on teollisuudessa sen verran pieni, että tulokset ovat tältä osin epäluotettavia. Tästä syystä empiirisessä analyysissä keskitytään vielä erikseen yksityisiin palveluihin, johon tässä luetaan toimialat tukku- ja vähittäiskaupasta hallinto- ja tukipalvelutoimintoihin, eli toimialoihin "G"- "N" pois lukien rahoitus- ja vakuutussektori ("K") ja kiinteistöalan toiminta ("L").

Maahanmuuttajataustaisia yrityksiä on määritelty Tilastokeskuksen yritystietopalvelussa vuodesta 2013 lähtien yrityksille kohdistetun yrittäjätyöpanoksen kautta. Yrittäjäpanoksen arvioinnissa on käytetty useita eri tietolähteitä, eikä vastaavia estimaatteja ole saatavilla ennen vuotta 2013. Tässä tutkimuksessa on tärkeää katsoa paikallisia ja globaaleja yritysryhmiä pidempänä aikasarjana, jotta voimme arvioida yrityssektorin kehityskulkuja. Tähän tarkoitukseen olemme muodostaneet maahanmuuttajataustaisista yrityksistä aikasarjan vuosille 2006–2016 käyttämällä hyväksi Verohallinnon Tilastokeskukselle tilastotarkoituksiin toimittamia tietoja osakeyhtiöiden omistajaosakkaista. Olemme täydentäneet tätä Tilastokeskuksen *Finnish Longitudinal OWNeR-Employer-Employee* (FLOWN) -aineistoa ketjuttamalla henkilöömistajia yritys- ja henkilööminaisuuksia. FLOWN-aineiston lisäksi hyödynnämme tutkimusaineiston muodostamisessa Tilastokeskuksen työssäkäyntitilastoaineiston syntyperän ja ammattiaseman määritelmiä sekä henkilöiden yritysuhdelinkkejä. Globaalien yritysten määrittely on tehty Tilastokeskuksen yritys- ja konsernirekisterin tietojen avulla. Yrityksen toimintaa kuvaavat tiedot saadaan Tilastokeskuksen tilinpäätösaineistoista.³

Tilastokeskuksen vuonna 2012 käyttöönotettaman syntyperä-luokituksen mukaan syntyperä määräytyy hen-

kilön vanhempien syntymävaltiotiedon perusteella. Ulkomaalaistaustaisiksi määritellään sekä ensimmäisen että toisen polven ulkomaalaistaustaiset henkilöt, jotka ovat syntyneet itse ulkomailla tai joiden molemmat vanhemmat tai ainoa tiedossa oleva vanhempi on syntynyt ulkomailla. Ulkomaalaistaustaisia ovat myös ulkomailla syntyneet henkilöt, joiden kummastakaan vanhemmasta ei ole tietoa Väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmässä.

Määrittelemme maahanmuuttajataustaisiksi (b paikallisiksi ulkomaisiksi) yrityksiksi ne yritykset, joiden tiedossa olevista henkilöomistajista (osakeyhtiöt) tai henkilöyrittäjistä (luonnolliset henkilöt, avoimet yhtiöt ja kommandiittiyhtiöt) vähintään puolet on ulkomaalaistaustaisia. Mikäli yritys on monikansallisesti toimiva yritys, se siirtyy ylempiin yritysryhmiin c ja d, joissa tehdään vielä jako kotimaisiin ja ulkomaisiin omistuksen pääasiallisen (vähintään 50%) perimmäisen omistajatahon mukaan (*ultimate controlling institution*).

3 Empiirinen analyysi

3.1 Kuvailevaa tietoa maahanmuuttajataustaisista ja muista yrityksistä

Taulukossa 1 esitetään joitakin yritystoimintaa koskevia tilastotietoja yritysryhmittäin vuonna 2016. Pääosa (87,1 %) yrityksistä on paikallisia kotimaisia. Paikallisia ulkomaisia eli maahanmuuttajataustaisia yrityksiä on aineistossamme 3 941 kappaletta (4,6 % yrityksistä) vuonna 2016. Paikallisten yritysten henkilömäärän osuus on alle puolet (46,3 %) ja maahanmuuttajataustaisten yritysten vain pari prosenttia (1,5 %). Vaikka globaalien yritysten osuus kaikista yrityksistä on pieni (8,3 % = 5,6 % + 2,7 %), niiden osuus henkilökunnasta on yli puolet (52,2 % = 33,7 % + 18,5 %). Tästä syystä niiden suora vaikutus kansantalouden tuottavuuden ja palkkojen tasoon on väistämättä merkittävä. Globaalien ulkomaisten yritysten keskikoko on muita ryhmiä suurempi (87,4 henkilöä), palkkame-not⁴ palkansaajaa kohti muita korkeammat (60 000 €) ja työn tuottavuus muita korkeampi (92 000 €). Globaalit kotimaiset yritykset ovat näissä suhteissa hieman globaaleja ulkomaisia yrityksiä jäljessä, mutta selvästi edellä molempia paikallisten yritysten ryhmiä. Nämä havainnot ovat kansainvälisen kaupan ja suorien sijoitusten kirjallisuuden mukaisia (Helpman, 2006).

Taulukosta myös nähdään, että maahanmuuttajataustaiset yritykset ovat keskimäärin pienempiä (keskikoko 4,4 henkilöä), yrittäjien osuus suurempi (10,8 %) ja palkkakulut työntekijää kohti (36 000 €) sekä tuottavuus (43 000 €) matalammat, kun vertailukohtana käytetään paikallisia kotimaisia yrityksiä ja varsinkin kun niitä verrataan globaaleihin yrityksiin.

Taulukossa tarkastellaan myös erikseen teollisuutta ja yksityisiä palveluja. Kuten nähdään, teollisuudessa toimivia maahanmuuttajataustaisia yrityksiä on aineistossamme vain 116 kappaletta vuonna 2016. Niillä on siksi mitätön merkitys koko teollisuuteen ja lisäksi tulokset eivät ole

välttämättä kovin luotettavia tai edustavia. Tästä syystä empiirisessä analyysissä keskitytään yrityssektoriin kokonaisuutena sekä erikseen yksityisiin palveluihin. Taulukosta nähdään, että maahanmuuttajataustaiset yritykset ovat painottuneet selvästi yksityisiin palveluihin. Mutta myös yksityisissä palveluissa maahanmuuttajataustaiset yritykset ovat pienempiä kuin paikalliset kotimaiset tai globaalit yritykset. Työvoimakulut ja työn tuottavuuden taso ovat myös suhteellisen matalia. Sitä vastoin yrittäjätöyryvoiman osuus on selvästi suurempi kuin muissa yritysryhmissä.

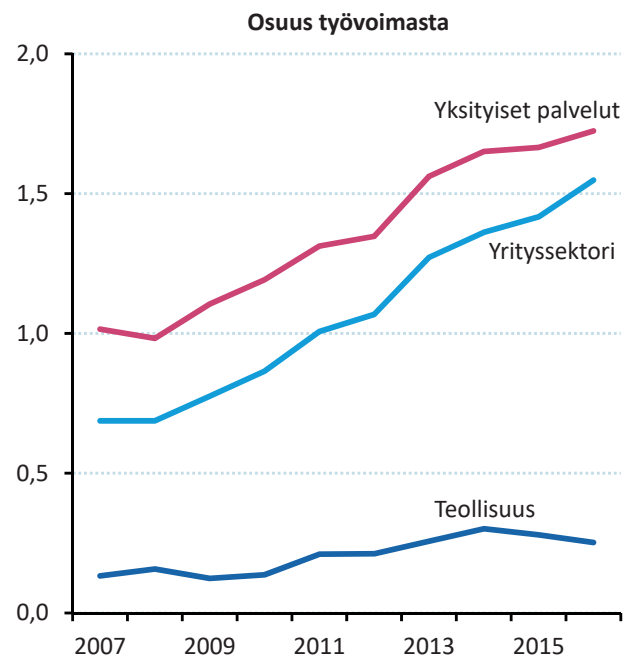
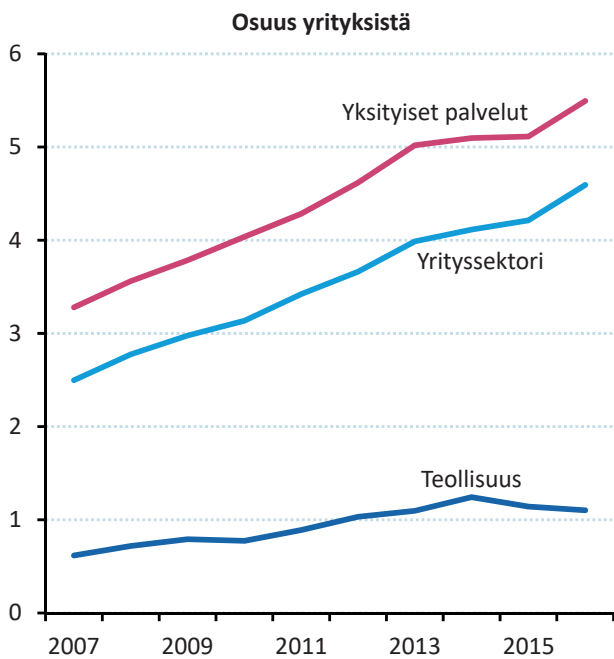
Maahanmuuttajataustaisilla yrityksillä on siis suora negatiivinen kontribuutio kansantalouden palkkatasoon ja

Taulukko 1 Kuvailevia tietoja yrityksistä ryhmittäin, vuosi 2016

	Paikalliset kotimaiset	Paikalliset ulkomaiset	Globaalit kotimaiset	Globaalit ulkomaiset	Kaikki
Yrityssektori					
Lukumäärä	74 704	3 941	4 803	2 352	85 800
Lukumäärä, osuus (%)	87,1	4,6	5,6	2,7	100
Henkilömäärä	515 050	17 239	375 665	205 555	1 113 509
Henkilömäärä, osuus (%)	46,3	1,5	33,7	18,5	100
Yritysten keskikoko	6,9	4,4	78,2	87,4	13,0
Yrittäjien osuus henkilöstöstä (%)	5,6	10,8	0,2	0,0	2,6
Palkkakulut per palkansaaja (€)	47 202	36 411	52 287	60 176	51 266
Arvolisäys per työllinen (€)	61 932	42 931	72 921	92 420	70 974
Teollisuus					
Lukumäärä	8 830	116	1 166	412	10 524
Lukumäärä, osuus (%)	83,9	1,1	11,1	3,9	100
Henkilömäärä	83 981	684	118 988	67 359	271 012
Henkilömäärä, osuus (%)	31,0	0,3	43,9	24,9	100
Yritysten keskikoko	9,5	5,9	102,0	163,5	25,8
Yrittäjien osuus henkilöstöstä (%)	3,7	6,7	0,1	0,0	1,2
Palkkakulut per palkansaaja (€)	49 030	44 378	57 854	62 278	56 267
Arvolisäys per työllinen (€)	68 901	76 145	86 709	99 615	84 372
Yksityiset palvelut					
Lukumäärä	48 516	3 103	3 060	1 795	56 474
Lukumäärä, osuus (%)	85,9	5,5	5,4	3,2	100
Henkilömäärä	321 917	11 637	218 671	122 671	674 896
Henkilömäärä, osuus (%)	47,7	1,7	32,4	18,2	100,0
Yritysten keskikoko	6,6	3,8	71,5	68,3	12,0
Yrittäjien osuus henkilöstöstä (%)	5,8	14,7	0,2	0,0	2,9
Palkkakulut per palkansaaja (€)	46 056	36 081	47 813	58 589	48 833
Arvolisäys per työllinen (€)	56 195	41 334	62 446	81 263	62 520

Huom. Henkilö- ja työntekijämäärät on mitattu kokoaikaisen työntekijän työpanosta vastaavissa yksiköissä (*full-time equivalent unit*). Palkat sisältävät työntekijälle maksettujen palkkojen lisäksi myös työnantajan maksamat sosiaaliturvamaksut.

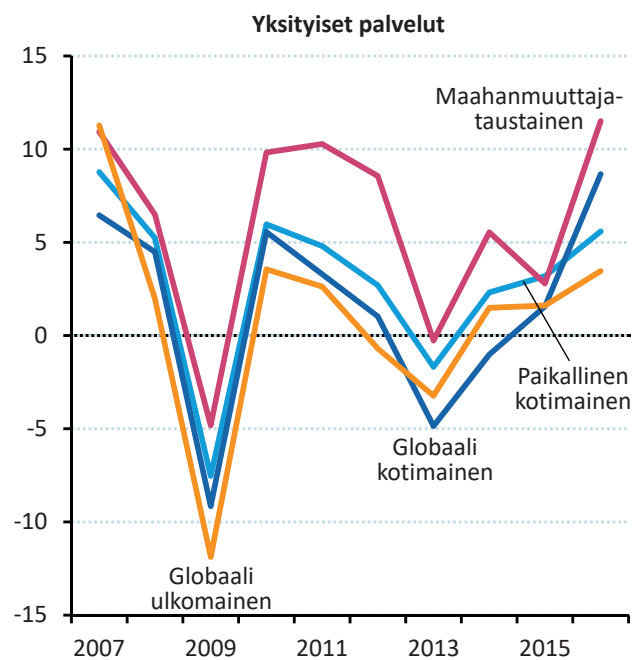
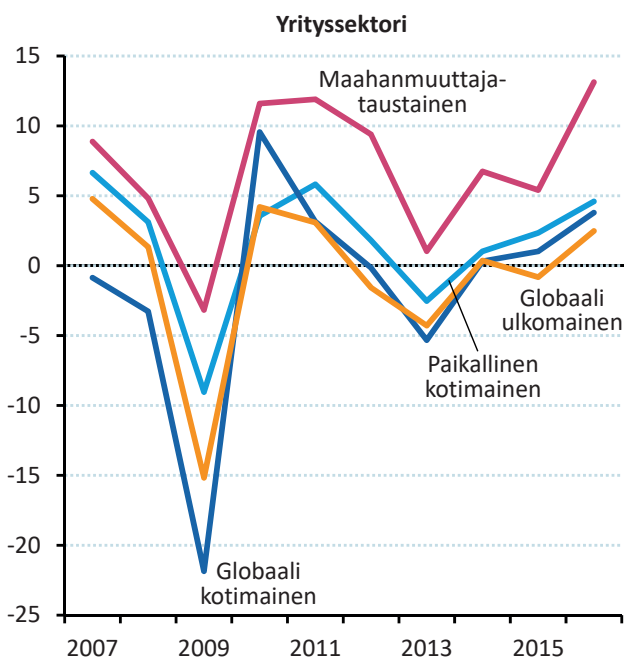
Kuvio 1 Maahanmuuttajataustaisten yritysten osuus yrityssectorilla, %

työn tuottavuuden tasoon. Tässä analyysissä keskitytään kuitenkin tuotannon, työllisyyden ja tuottavuuden muutoksiin sekä näiden muutosten yritysdynamiikkaan. Kuten kuvioista 1 nähdään, maahanmuuttajataustaisten yri-

tysten osuus yrityksistä on kasvanut 2,5 prosentista 4,6 prosenttiin vuosina 2007–2016. Yksityisissä palveluissa kasvua on ollut 3,3 prosentista 5,5 prosenttiin. Maahanmuuttajataustaisten yritysten osuuden kasvu on tapah-

Kuvio 2 Reaalisen arvonlisäyksen vuosikasvu jatkavissa yrityksissä, %

tunut paikallisten kotimaisten yritysten kustannuksella, sillä myös globaalien kotimaisten ja ulkomaisten yritysten osuudet yrityksistä ovat olleet (lievässä) kasvussa. Myös osuus työvoimasta on kasvanut voimakkaasti, 0,7 prosentista 1,5 prosenttiin yrityssektorilla ja 1,0 prosentista 1,7 prosenttiin yksityisissä palveluissa.

3.2 Tuotannon kasvu

Tuotannon kasvu on määritelmällisesti työpanoksen määrän kasvun ja työn tuottavuuden kasvun summa. Seuraavaksi tarkastelemme tuotannon, työllisyyden ja työn tuottavuuden muutoksia jatkavissa yrityksissä. Jatkavalla yrityksellä tarkoitetaan tässä sellaista yritystä, joka oli toiminnassa myös edellisenä vuonna. Uusien ja poistuvien yritysten kontribuutio on tässä siis poistettu.

Kuviossa 2 tarkastellaan jatkavien yritysten reaalisen⁵ arvonlisäyksen vuosimuutoksia yrityssektorilla sekä yksityisissä palveluissa. Nähdään, että arvonlisäyksen suhdannevaihtelu on hyvin samanlaista kaikissa yritysryhmissä, mutta maahanmuuttajataustaisten yritysten kasvu on ollut kaikkina vuosina selvästi muita voimakkaampaa. Kumulatiivisesti erot ovat olleet hyvin merkittäviä; vuosina 2006–2016 maahanmuuttajataustaisissa yrityksissä reaalinen arvonlisäys on kaksinkertaistunut yrityssektorilla.

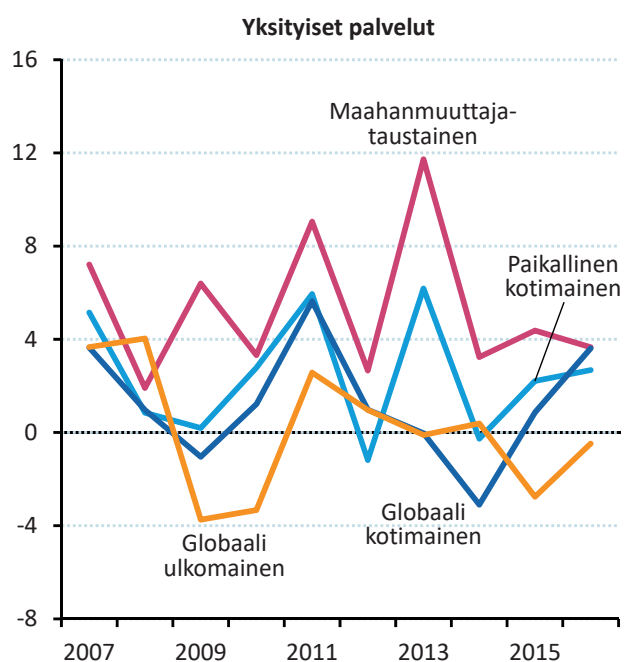
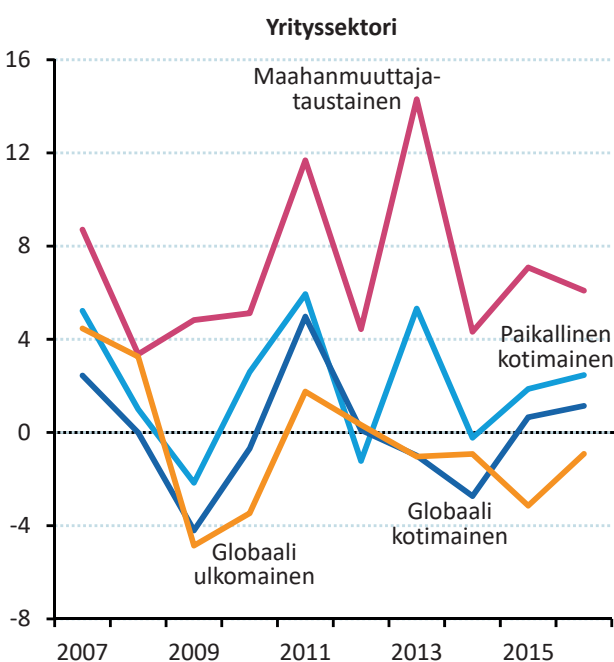
Paikallisissa yrityksissä kumulatiivista kasvua on tapahtunut 19 prosenttia. Sen sijaan globaaleissa yrityksissä on tapahtunut tuotannon vähenemistä; kotimaisissa globaaleissa firmoissa tuotanto on vähentynyt 13 prosenttia ja globaaleissa ulkomaisissa 5 prosenttia.

Yksityisissä palveluissa arvonlisäyksen kasvun erot yritysryhmien välillä ovat pienemmät. Maahanmuuttajataustaisissa yrityksissä tuotanto on kasvanut 84 prosenttia, paikallisissa kotimaisissa yrityksissä 34 prosenttia, globaaleissa kotimaisissa 17 prosenttia ja globaaleissa ulkomaisissa 11 prosenttia. On syytä huomata, että tässä on siis jätetty pois uusien yritysten markkinoille tulo ja vanhojen yritysten poistuminen. Kuten edellä todettiin, maahanmuuttajataustaisten yritysten lukumäärä on kasvanut muita enemmän.

3.3 Työllisyyden kasvu

Tuotannon kasvu on määritelmällisesti työpanoksen määrän ja työn tuottavuuden kasvun summa. Kuviossa 3 tarkastellaan työllisyyden muutosta jatkavissa yrityksissä. Työpanoksen määrää mitataan kokopäiväisten työntekijöiden yksiköissä (*full-time equivalent units*) eli tässä käytännössä mitataan tehtyjen työtuntien määrän muutoksia.

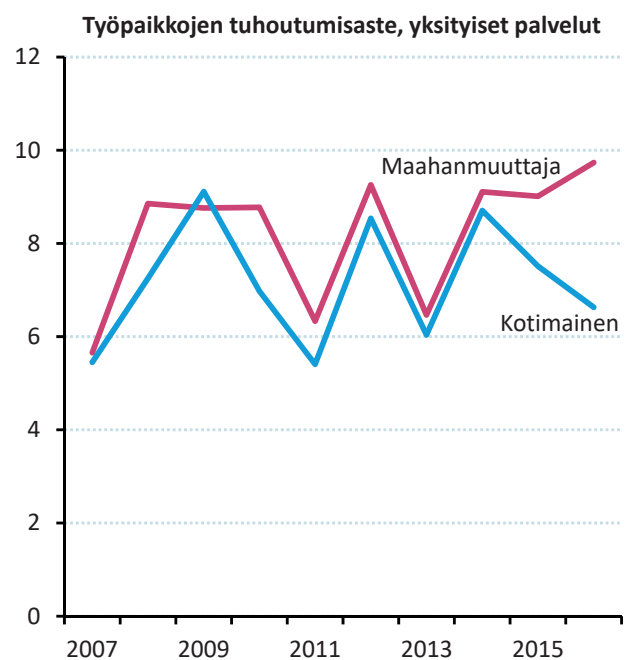
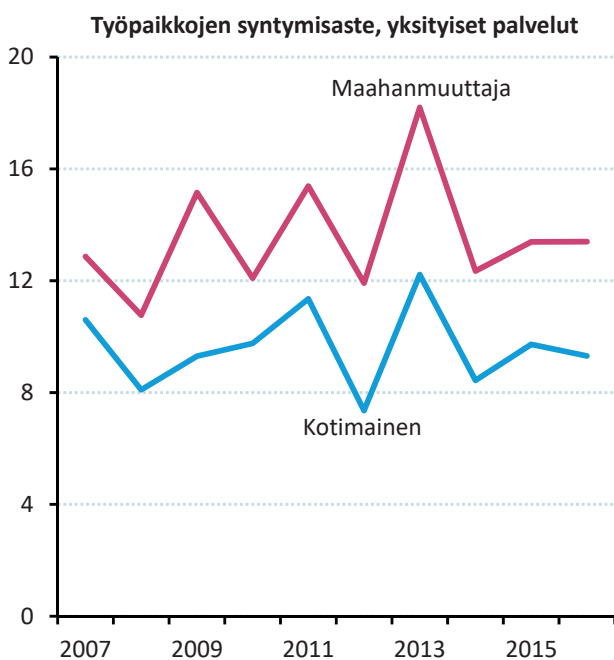
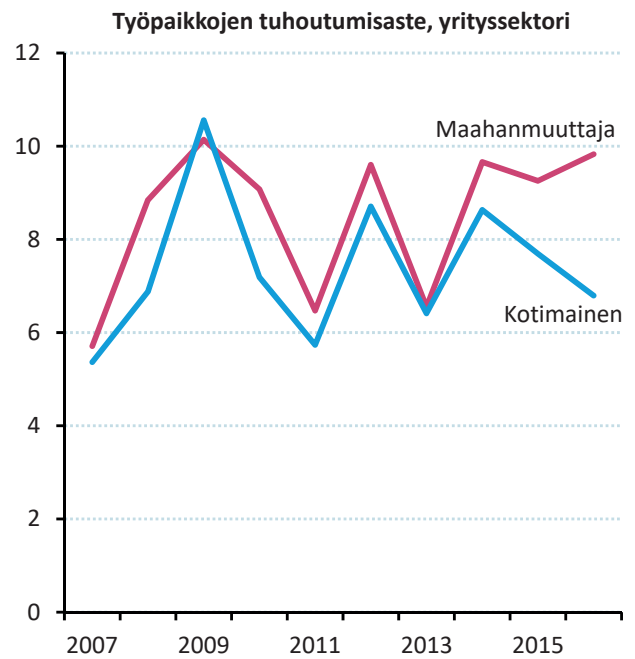
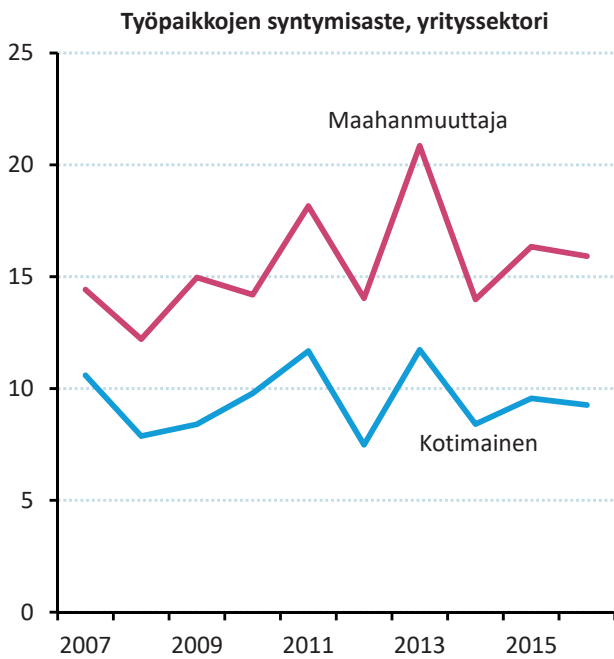
Kuvio 3 Työllisyyden nettomuutosaste, %

Kuten tuotannon kehityksessä, myös työllisyyden kehityksessä suhdannevaihtelu on ollut hyvin samanlaista eri yritysryhmissä. Maahanmuuttajataustaisten yritysten keskimääräinen vuotuinen kasvu yrityssectorilla on ollut 7 prosenttia vuodessa vuosina 2007–2016. Vastaava

luku paikallisissa kotimaisissa yrityksissä oli 2,1 prosenttia, globaaleissa kotimaisissa yrityksissä 0,1 prosenttia ja globaaleissa ulkomaisissa yrityksissä -0,5 prosenttia. Yksityisissä palveluissa luvut ovat samansuuntaisia, maahanmuuttajataustaisissa yrityksissä 5,4 prosenttia,

Kuvio 4 Työpaikkojen syntymis- ja tuhoutumisasteet paikallisissa kotimaisissa ja maahanmuuttajataustaisissa yrityksissä, %

paikallisissa kotimaisissa 2,5 prosenttia, globaaleissa kotimaisissa 1,3 prosenttia ja globaaleissa ulkomaisissa -0,1 prosenttia vuodessa.⁶

Määritelmällisesti työllisyyden nettomuutosaste on syntymisasteen ja tuhoutumisasteen erotus. Kuvioista 4 nähdään, että maahanmuuttajataustaisten yritysten työllisyyden kasvu on ollut nopeampaa kuin paikallisten kotimaisten yritysten ennen kaikkea korkeamman syntymisasteen ansiosta. Itse asiassa maahanmuuttajataustaisten yritysten työpaikkojen tuhoutumisaste on jopa jonkin verran paikallisia kotimaisia yrityksiä korkeampi niin koko yrityssektorilla kuin yksityisissä palveluissakin.

Kuviossa 5 tarkastellaan vertailun vuoksi työpaikkavirtoja myös globaaleissa kotimaisissa ja ulkomaisissa yrityksissä. Tässä on mukana myös teollisuussektori. On kiinnostavaa havaita, että tässäkin tapauksessa työpaikkojen tuhoutumisasteet ovat hyvin samanlaiset kotimaisissa ja ulkomaisissa yrityksissä. Työllisyyden kehityksen erot aiheutuvat jälleen syntymisasteen eroista.

3.4 Työn tuottavuuden kasvu

Työn tuottavuuden kasvun kaksi yritystason mekanismeja

Työn tuottavuuden kasvu on työpanoksen kasvun rinnalla toinen tuotannon kasvun tekijöistä. Kuten edellä, myös tässä keskitytään jatkavissa yrityksissä tapahtuvaan kehitykseen. Jatkavien yritysten työn tuottavuuden kasvu koostuu kahdesta yritystason mekanismista. Ne ovat 1) jatkavien yritysten sisällä tapahtuva työn tuottavuuden kasvu ja 2) yritysten työpaikkarakenteiden muutoksesta aiheutuva tuottavuuden kasvu. Jälkimmäistä voidaan käyttää niin sanotun luovan tuhon indikaattorina. Se on positiivinen silloin, kun korkean tuottavuuden yritykset lisäävät työpanosta enemmän kuin matalan tuottavuuden yritykset eli tuottavuuden tason ja työpanoksen kasvun välillä on positiivinen yhteys.

Mekanismeja on havainnollistettu oheisessa kuviossa 6. Toimialalla esiintyy kaksi jatkavaa yritystä vuosina $t-1$ ja t : korkean tuottavuuden yritys A ja matalan tuottavuuden yritys B. Yrityksen A tuottavuuden kasvu on hieman nopeampaa kuin B:n, mikä näkyy kuvassa siinä, että A:n tuottavuutta osoittava viiva on hieman jyrkempi kuin B:n. Pallon koko puolestaan kertoo siitä, kuinka paljon yritys käyttää työpanosta. Yritys A on lisännyt työpanos-

ta (eli luonut uusia työpaikkoja) ja yrityksessä B työpanos on vähentynyt (eli työpaikkoja on tuhoutunut). Paksu katkoviiva osoittaa toimialan tuottavuuden eli näiden yritysten tuottavuuden kehityksen summatasolla (ns. aggregaattituottavuus). Viivan korkeus kullakin hetkellä on näiden kahden yrityksen tuottavuustasojen painotettu keskiarvo. Siksi katkoviiva on vuonna $t-1$ lähempänä yritys B:tä kuin A:ta ja vuonna t tilanne on päinvastainen.

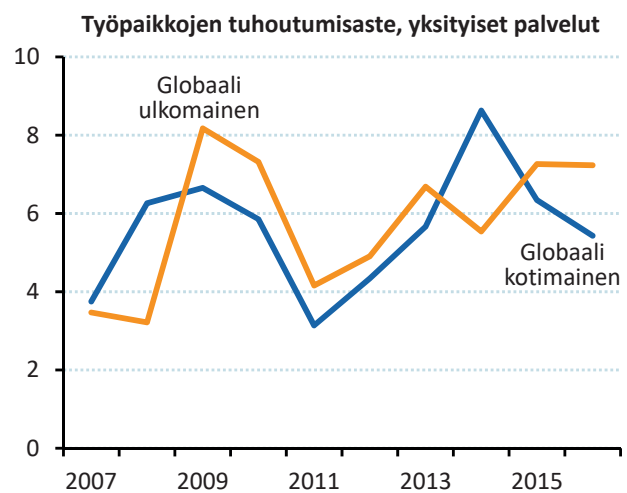
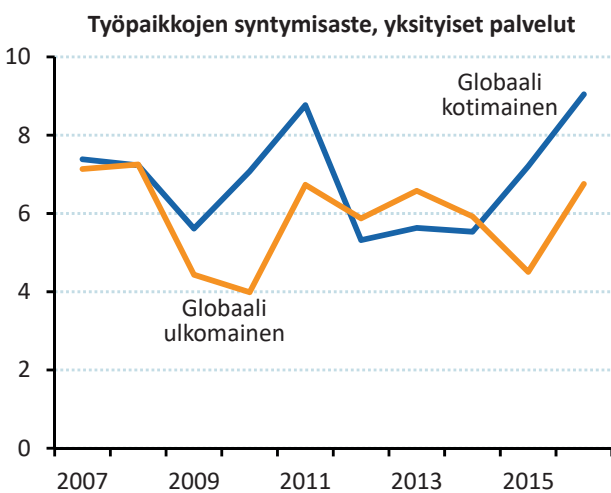
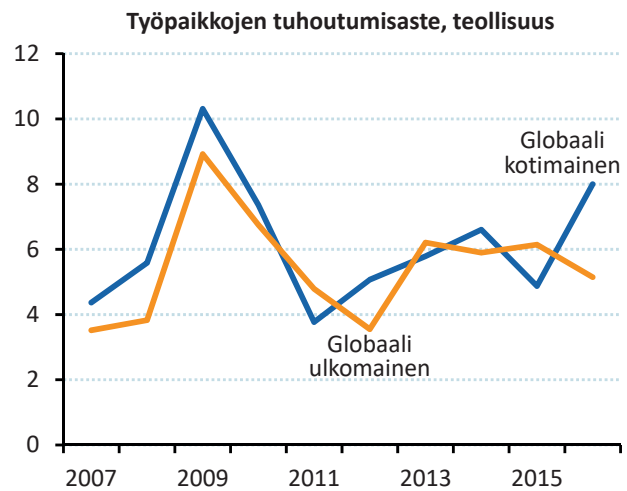
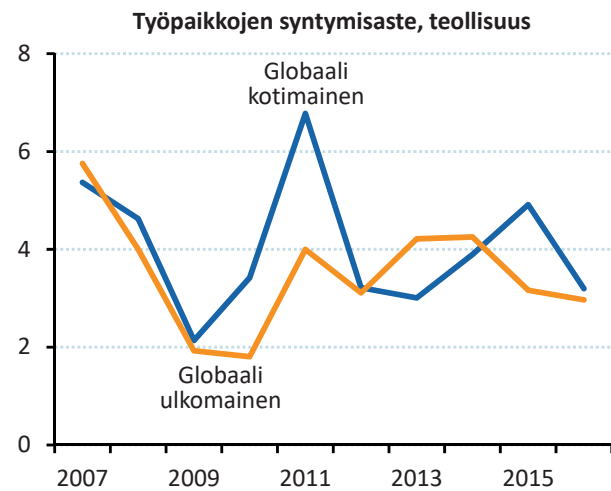
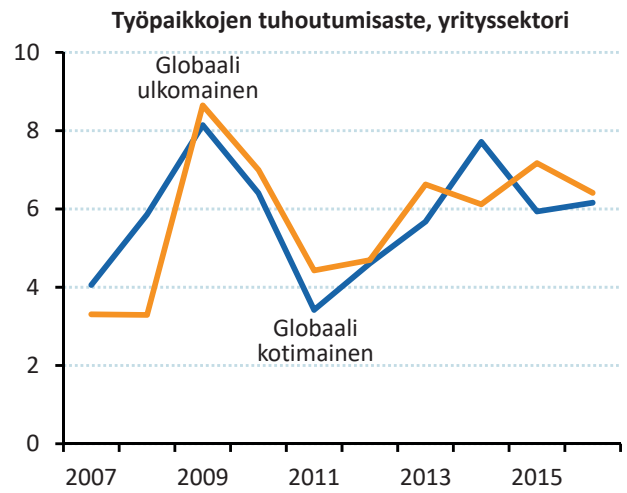
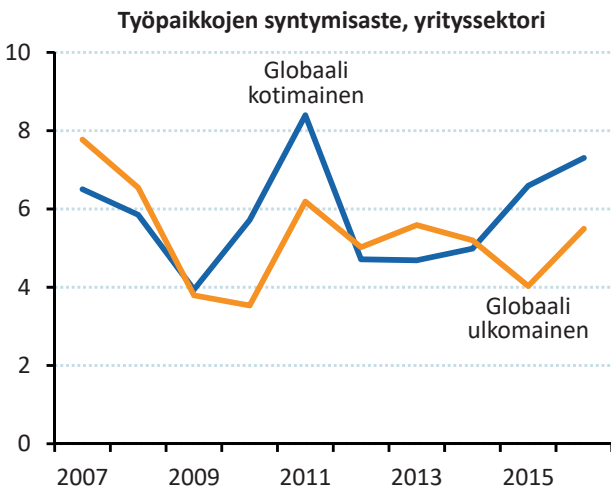
Toimialan tuottavuutta osoittavan viivan jyrkkyys riippuu kahdesta asiasta. Ensiksi siitä, kuinka jyrkkiä ovat yritysten A ja B tuottavuutta osoittavat viivat. Toiseksi miten työpanoksen määrää osoittavien pallojen koko on muuttunut vuosien $t-1$ ja t välillä. Kuten nähdään, paksu katkoviiva on jyrkempi kuin kummankaan yrityksen tuottavuutta osoittava viiva. Tämä kertoo siitä, että yritysten työpaikkarakenteiden muutoksella eli luovalla tuholla on tässä esimerkissä toimialan tuottavuutta kohottava vaikutus.

Kuvion havainnollistamia mekanismeja voidaan laskea yritystason aineistosta käyttämällä tarkoitukseen sopivaa tuottavuuden hajotelmaa (Hyytinen ja Maliranta, 2013). Yrityksissä tapahtuva tuottavuuden kasvu on laskettu seuraavasti: Kullakin peräkkäisenä vuosiparina kaikille yrityksille lasketaan työn tuottavuuden kasvu logaritmisena muutoksena. Näistä yrityskohtaisista kasvuluvuista lasketaan painotettu keskiarvo, jossa painona käytetään kunkin yrityksen työpanososuutta edellisenä ja nykyisenä vuotena. Näin laskettu nimellinen työn tuottavuuden muutos muutetaan reaalisesti käyttämällä kansantalouden tilinpidon implisiittistä hintaindeksiä. Näin laskettu toimialan tuottavuuskasvun tekijä kertoo, millainen on ollut yritysten A ja B tuottavuutta osoittavien viivojen painotettu keskimääräinen kulmakerroin.⁷ Toimialan tuottavuuden kasvun toinen tekijä (eli yritysten työpaikkarakenteiden muutoksesta aiheutuva vaikutus) on se osa toimialan tuottavuuden kasvusta, jota ei voida selittää yrityksissä tapahtuvalla tuottavuuden kasvulla. Se voidaan siis laskea vähentämällä toimialan tuottavuuden kasvusta yrityksissä tapahtunut tuottavuuden kasvu.⁸

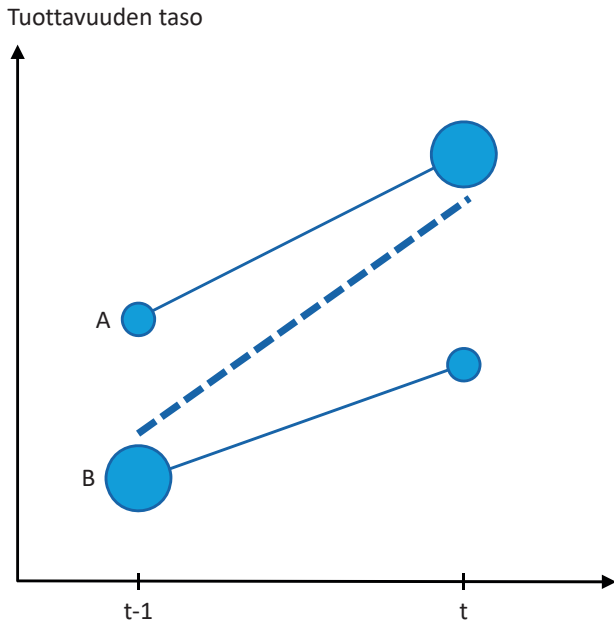
Työn tuottavuuden kasvu yrityksissä

Kuviossa 7 esitetään yrityksissä tapahtunut tuottavuuden vuosikasvu paikallisissa kotimaisissa ja maahanmuuttajataustaisissa yrityksissä. Nähdään, että tuottavuuden kasvun suhdannevaihtelu on ollut sangen samanlaista. Toisaalta maahanmuuttajataustaisissa yrityksissä tuottavuuden vuosikasvu (0,1 prosenttia) on ollut keski-

Kuvio 5 Työpaikkojen syntymis- ja tuhoutumisasteet globaaleissa kotimaisissa ja ulkomaisissa yrityksissä, %

Kuvio 6 Toimialan tuottavuuskasvu, tuottavuuden kasvu yrityksissä ja tuottavuutta vahvistava yritysten työpaikkarakenteiden muutos

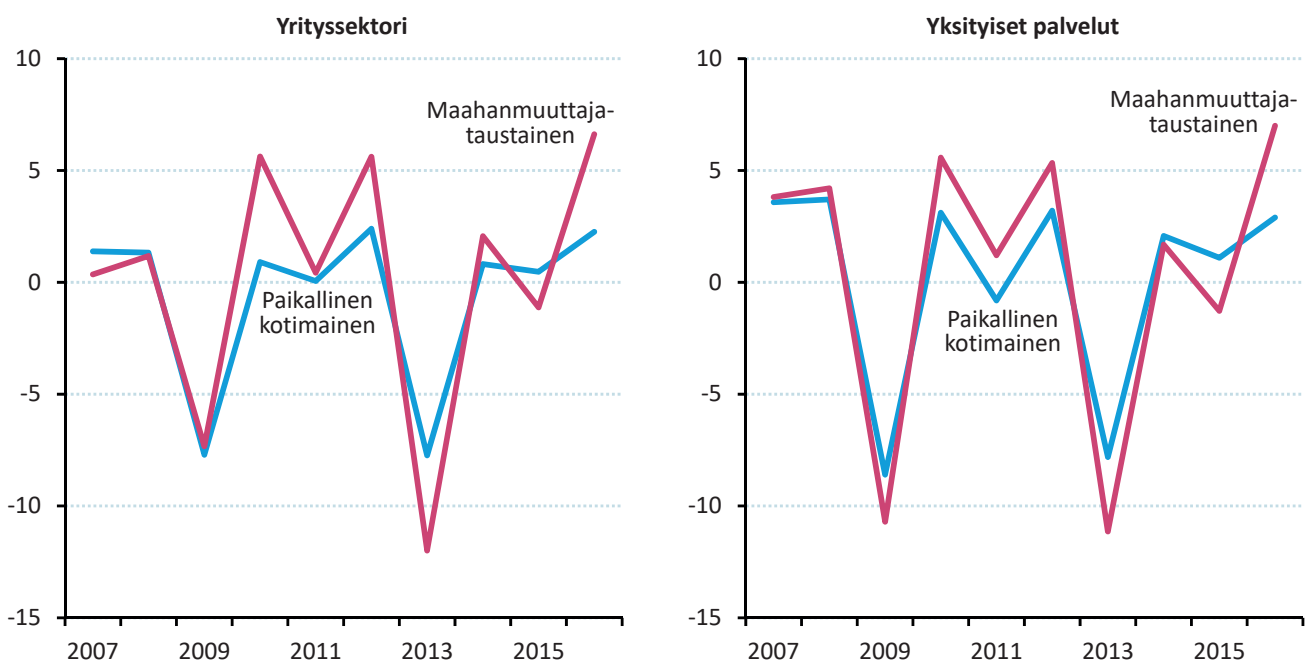
määrin jonkin verran nopeampaa kuin paikallisissa kotimaisissa yrityksissä (-0,6 prosenttia) yrityssektorilla vuosina 2007–2016. Tilanne on ollut vastaavanlainen myös yksityisissä palveluissa. Maahanmuuttajataustaisissa yrityksissä keskimääräinen vuosikasvu on ollut 0,0 prosenttia ja paikallisissa kotimaisissa -0,2 prosenttia vuosina 2007–2016.

Kuviossa 8 tarkastellaan tuottavuuden kasvua globaaleissa kotimaisissa ja globaaleissa ulkomaisissa yrityksissä. Näissäkin tuottavuuskasvun suhdannevaihtelu on hyvin samanlaista. Globaaleissa kotimaisissa yrityksissä keskimääräinen vuosikasvu on ollut -1,8 prosenttia ja globaaleissa ulkomaisissa yrityksissä -0,7 prosenttia yrityssektorilla.⁹

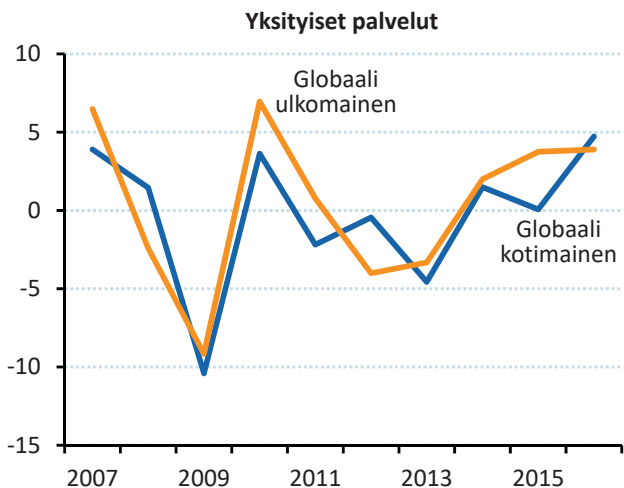
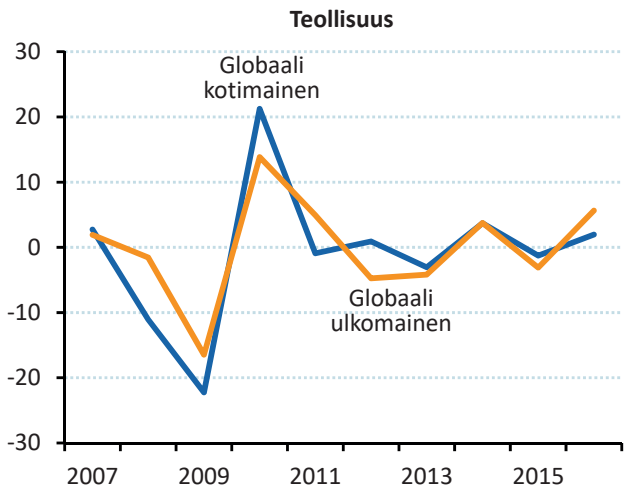
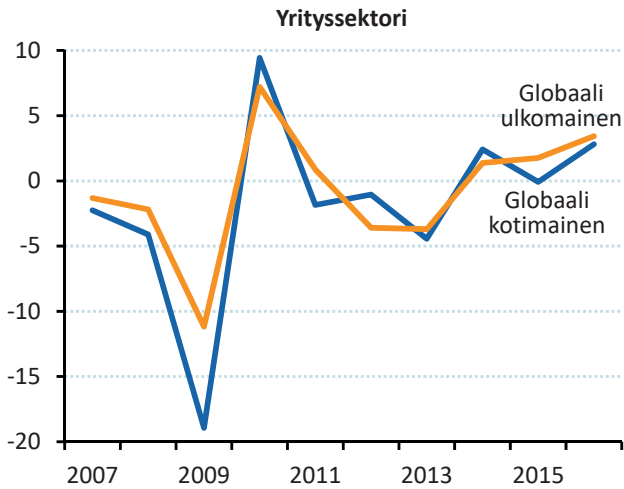
Työn tuottavuuden kasvun "luova tuho"

Kuviossa 9 tarkastellaan jatkavien yritysten välillä tapahtuneen luovan tuhon vaikutusta työn tuottavuuden kasvuun paikallisten kotimaisten ja maahanmuuttajataustaisten yritysten välillä. Koko yrityssektoria tarkasteltaessa maahanmuuttajataustaisten yritysten välillä luova

Kuvio 7 Työn tuottavuuden kasvu jatkavissa yrityksissä, paikalliset yritykset, %-yksikköä

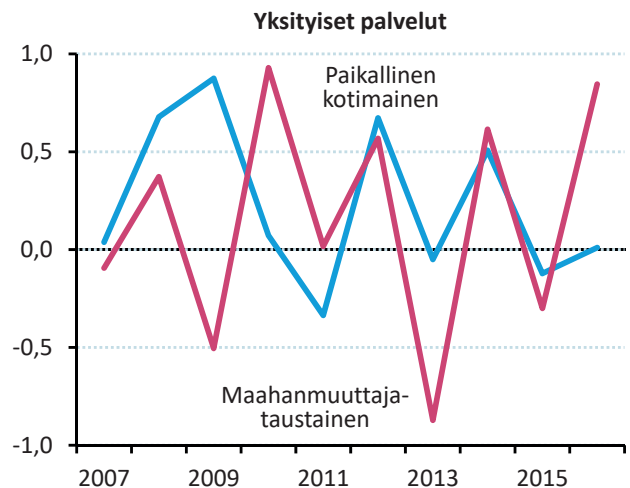
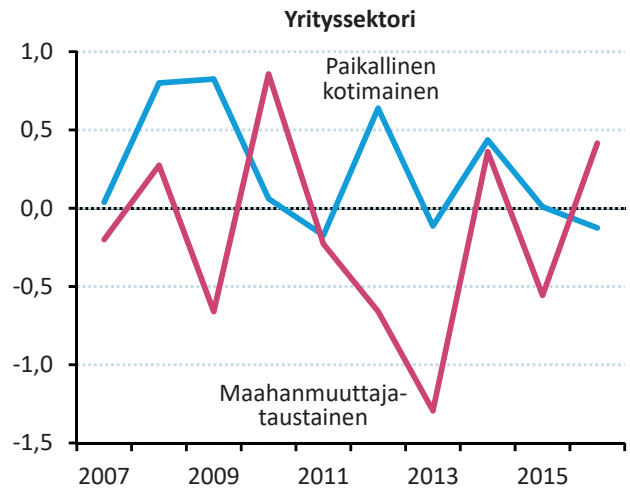
Kuvio 8 Työn tuottavuuden kasvu jatkavissa yrityksissä, globaalit yritykset, %-yksikköä

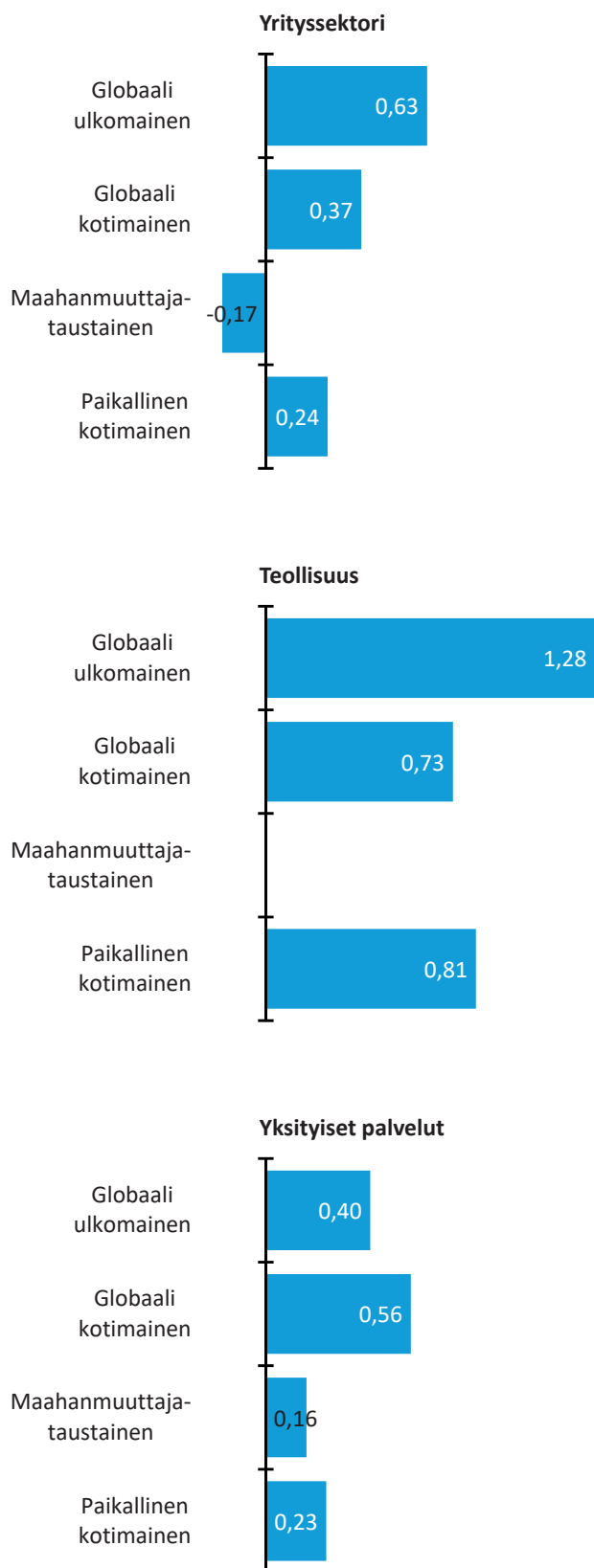
tuho on ollut keskimäärin negatiivista ja selvästi vähäisempää kuin paikallisten kotimaisten yritysten keskuudessa. Toisaalta kun tarkastellaan yksityisiä palveluja, luovan tuhon vaikutus on ollut maahanmuuttajataustaisten yritysten välillä lievästi positiivinen eikä se poikkea kovin merkittävästi paikallisten kotimaisten yritysten välillä tapahtuneesta luovasta tuhosta. Kuten edellä todettiin, teollisuudessa on sangen vähän maahanmuuttajataustaisia yrityksiä. Koko yrityssektorin tason vertailut kertovat osin toimialarakenteiden eroista.

Kuviossa 10 vertaillaan luovan tuhon keskimääräistä merkitystä vuosina 2007–2016 yritysryhmittäin eri sekto-

Kuvio 9 Jatkavien yritysten välillä tapahtuvan luovan tuhon vaikutus työn tuottavuuden kasvuun, %-yksikköä

Kuvio 10 Luovan tuhon keskimääräinen vaikutus työn tuottavuuden kasvuun vuosina 2007–2016, %-yksikköä

reilla. Koko yrityssektoria tarkasteltaessa luova tuho on selvästi voimakkaampaa globaaleissa yrityksissä kuin kotimaisissa yrityksissä. Teollisuudessa luova tuho on puolestaan selvästi voimakkaampaa kuin yksityisissä palveluissa.¹⁰ Erityisen voimakasta luova tuho on globaaleissa monikansallisissa yrityksissä. Näissä yrityksissä yrityksen työllisyyden kasvu siis reagoi kaikkein herkimmin tuottavuuden tasoon: tuottavat yritykset lisäävät henkilökuntaa ja heikosti tuottavat vähentävät sitä. Tämän mekanismin kontribuutio globaalien ulkomaisten yritysten aggregaattitason tuottavuuskasvuun Suomen teollisuudessa on ollut keskimäärin 1,3 prosenttiyksikköä vuodessa vuosina 2007–2016. Yksityisissä palveluissa luova tuho on selvästi vähäisempää kuin teollisuudessa, mutta luova tuho on voimakkaampaa globaaleissa kuin paikallisissa yrityksissä. Luovan tuhon kontribuutio maahanmuuttajataustaisten yritysten aggregaattitason työn tuottavuuden kasvuun yksityisissä palveluissa on ollut 0,2 prosenttiyksikköä vuodessa vuosina 2007–2016, joka on samaa luokkaa kuin paikallisissa kotimaisissa yrityksissä.

Kontribuutiot luovaan tuhoon Suomessa

Edellä on tarkasteltu tuottavuuden yritystason dynamiikkaa yritysryhmien sisällä. Luovan tuhon kontribuutio yritysryhmän tuottavuuden kehitykseen on siis positiivinen, jos niiden yritysten, joiden tuottavuus on korkeampi kuin *kyseisessä ryhmässä* keskimäärin, työllisyysosuus *kyseisessä yritysryhmässä* kasvaa.

Koko kansantalouden (tai sektorin) tuottavuuden kehityksen kannalta olennaista on, kuinka paljon työpaikkojen luomista on tapahtunut sellaisissa yrityksissä, joiden tuottavuuden taso on kansantalouden (tai sektorin) keskimääräistä tasoa korkeampi. Kuten taulukosta 1 edellä nähtiin, maahanmuuttajataustaisten paikallisten yritysten keskimääräinen työn tuottavuus on selvästi matalampi kuin muissa yritysryhmissä. Toisaalta kuviosta 3 nähtiin, että maahanmuuttajataustaisiin paikallisiin yrityksiin on syntynyt nettomääräisesti selvästi enemmän työpaikkoja kuin muissa ryhmissä koko yrityssektorilla ja yksityisissä palveluissa.

Edellä kerrotun perusteella voidaan jo päätellä, että maahanmuuttajataustaisilla yrityksillä on ollut negatiivinen vaikutus työn tuottavuuden kehitykseen koko Suomen talouden tasolla. Toisaalta, kuten kuviosta 1 nähtiin, maahanmuuttajataustaisten yritysten työllisyysosuus on vain muutaman prosentin luokkaa, joten näiden yritysten ab-

soluuttinen vaikutus on käytännössä väistämättä hyvin pieni. Maahanmuuttajataustaisten yritysten suhteellisen merkityksen arvioimiseksi niiden tuottavuusvaikutukset voidaan ”normeerata” kuten on tehty tutkimuksessa Hyytinen ja Maliranta (2013). Normeeraus tehdään siten, että yritysryhmän tuottavuuskomponentin absoluuttinen arvo suhteutetaan kyseisen ryhmän työpanosuuteen. Yritysryhmän normeerattu komponentti kertoo, millaista koko sektorin kehitys olisi siinä hypoteettisessa tilanteessa, että sektorin kaikki yritykset olisivat ominaisuuksiltaan ja dynamiikaltaan samanlaisia kuin kyseinen ryhmä.

Taulukossa 2 esitetään absoluuttiset ja normeeratut jatkavien yritysten välillä tapahtuvan luovan tuhon kontribuutiot työn tuottavuuden kasvuun eri yritysryhmissä sekä koko sektorilla keskimäärin vuosina 2007–2016. Yrityssectorilla se oli keskimäärin 0,24 prosenttiyksikköä, teollisuudessa 0,66 prosenttiyksikköä ja yksityisis-

Taulukko 2 Yritysryhmien kontribuutio sektorin työn tuottavuuden kasvun luovan tuhon komponenttiin, %-yksikköä

	Absoluuttinen kontribuutio	”Normalisoitu kontribuutio”
Yrityssektori		
Kotimaiset paikalliset	0,01	0,09
Maahanmuuttajataustaiset	-0,03	-2,81
Globaalit kotimaiset	0,18	0,52
Globaali ulkomaiset	0,07	0,57
Kaikki yritykset	0,24	0,24
Teollisuus		
Kotimaiset paikalliset	0,12	0,51
Maahanmuuttajataustaiset	n/a	n/a
Globaalit kotimaiset	0,28	0,59
Globaali ulkomaiset	0,25	1,35
Kaikki yritykset	0,66	0,66
Yksityiset palvelut		
Kotimaiset paikalliset	0,05	0,19
Maahanmuuttajataustaiset	-0,01	-1,29
Globaalit kotimaiset	0,42	1,25
Globaali ulkomaiset	0,03	0,27
Kaikki yritykset	0,49	0,49

Huom. N = 1 529, 139 yritystä vuosina 2007–2017.

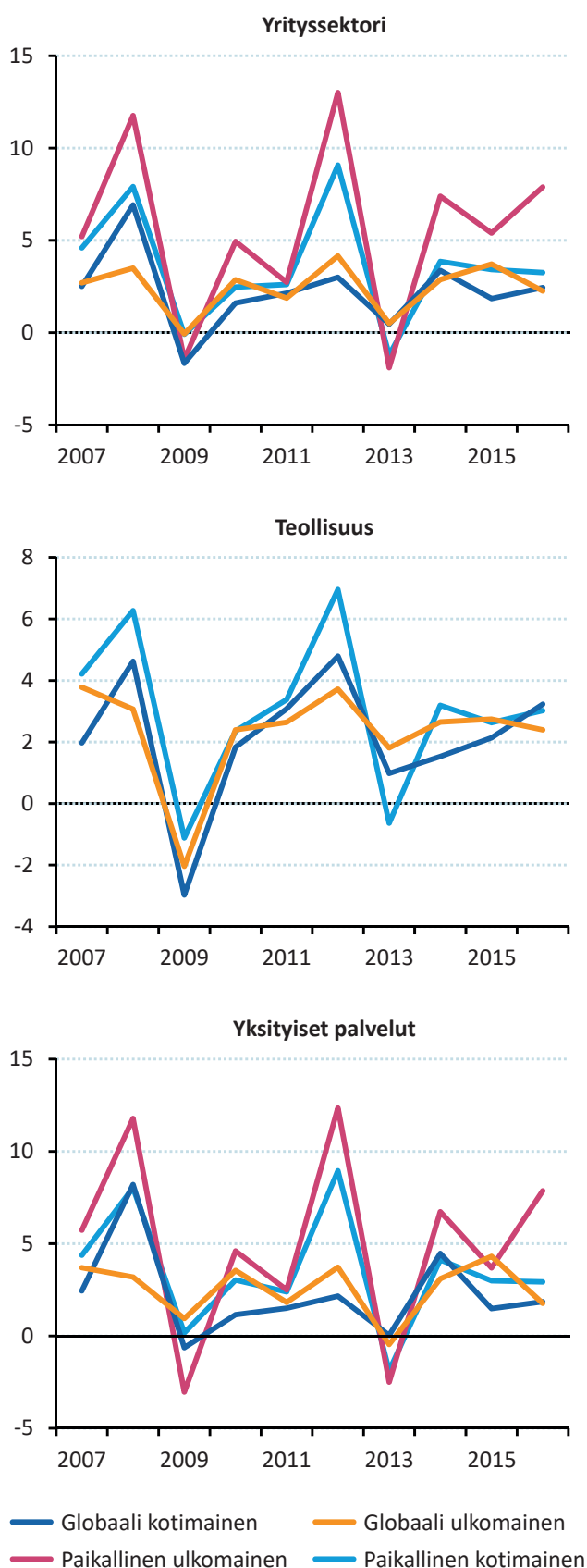
sä palveluissa 0,49 prosenttiyksikköä vuodessa. Absoluuttisesti ottaen globaaleilla kotimaisilla yrityksillä on merkittävä kontribuutio työn tuottavuuden luovaan tuhoon. Tämä johtuu isolta osin siitä, että niiden työllisyysosuus on merkittävä; keskimääräinen työllisyysosuus vuosina 2007–2016 on ollut yrityssectorilla 39 prosenttia, teollisuudessa 49 prosenttia ja yksityisissä palveluissa 36 prosenttia.

Maahanmuuttajataustaisten yritysten absoluuttinen kontribuutio työn tuottavuuden luovaan tuhoon on puolestaan ollut vähäpätöinen. Mutta kun maahanmuuttajataustaisten yritysten kontribuutio suhteutetaan niiden työllisyysosuuteen, nähdään, että niillä on ollut suhteellisesti ottaen merkittävä negatiivinen merkitys luovaan tuhoon Suomessa. Niihin on syntynyt suhteellisen paljon uusia matalan työn tuottavuuden työpaikkoja, millä on ollut Suomen kansantalouden tuottavuuskasvua hidastava vaikutus. Tässä suhteessa maahanmuuttajataustaisten yritysten joukko poikkeaa tuottavuusdynamiikaltaan merkittävästi kotimaisista paikallisista yrityksistä ja varsinkin globaaleista kotimaisista ja ulkomaisista yrityksistä, joista kukin ryhmä kontribuoi positiivisesti Suomen talouden työn tuottavuuden kasvuun luovan tuhon mekanismin välityksellä, mikä nähdään kuvion 11 normalisoiduista luovan tuhon komponenteista.¹¹

3.5 Palkkojen kasvu

Kuten taulukosta 1 nähtiin, maahanmuuttajataustaisissa paikallisissa yrityksissä palkkataso on selvästi matalampi kuin muissa yritysryhmissä. Vuonna 2016 ero yrityssectorilla oli paikallisiin kotimaisiin yrityksiin verrattuna -22,9 prosenttia, globaaleihin kotimaisiin -30,4 prosenttia ja globaaleihin ulkomaisiin -39,5 prosenttia. Yksityisissä palveluissa erot olivat hieman pienemmät; ero paikallisiin kotimaisiin oli -21,7 prosenttia, globaaleihin kotimaisiin -24,5 prosenttia ja globaaleihin ulkomaisiin -38,4 prosenttia.

Kuviosta 11 nähdään, että palkkojen kasvu on ollut jatkavien maahanmuuttajataustaisten yritysten sisällä vuosina 2007–2016 kuitenkin keskimäärin selvästi nopeampaa kuin muissa yritysryhmissä.¹² Ero on ollut selvä sekä koko yrityssectorilla että yksityisissä palveluissa. Toisaalta nähdään myös, että maahanmuuttajataustaisissa yrityksissä palkkakehityksen suhdannevaihtelu on ollut selvästi myötäsyklisempää kuin muissa yritysryhmissä. Nou-

Kuvio 11 Palkkojen kasvu jatkavissa yrityksissä, %

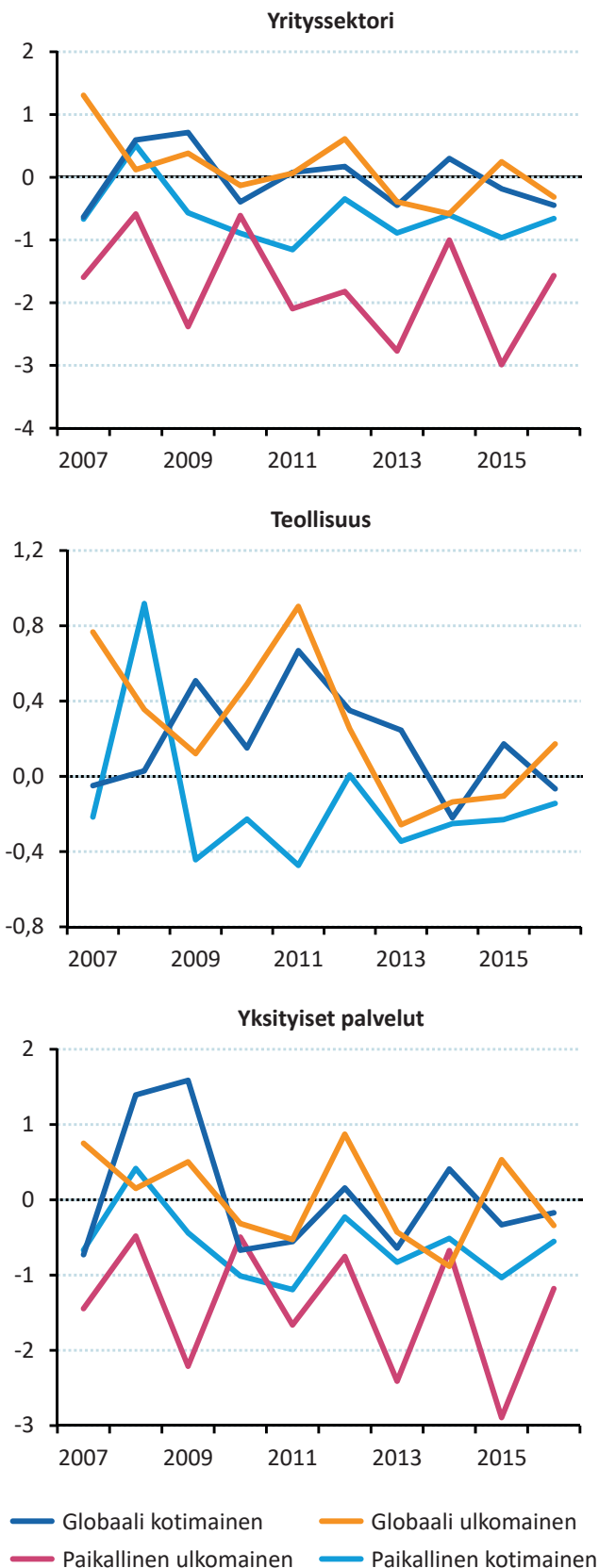
susuhdannevuosina (2008, 2012 ja 2014–2016) se on ollut selvästi muita yritysryhmiä nopeampaa, mutta toisaalta pahimpina laskusuhdannevuosina (2009 ja 2013) negatiivista tai hyvin hidasta. Erityisen selvästi palkkakehityksen myötäsyklisyys on nähtävissä yksityisissä palveluissa. Paikallisissa kotimaisissa yrityksissä palkkojen kasvun suhdannevaihtelu näyttäisi olevan jonkin verran vähäisempää kuin maahanmuuttajataustaisissa yrityksissä. Toisessa ääripäässä ovat globaalit ulkomaiset yritykset, joissa palkkojen vuosikasvu on ollut hyvin vakaa suhdannetilanteesta riippumatta.

Vaikka jatkavissa maahanmuuttajataustaisissa yrityksissä palkkojen kasvuvauhti on kuitenkin ollut keskimäärin muita yritysryhmiä nopeampaa vuosina 2007–2016, palkkaero maahanmuuttajataustaisten yritysryhmän ja muiden yritysryhmien välillä on ollut pikemminkin kasvussa kuin supistumassa muiden yritysryhmien eduksi. Selityksenä tälle voi olla se, että maahanmuuttajataustaisiin yrityksiin syntyy jatkuvasti uusia matalapalkkaisia työpaikkoja joko uusiin yrityksiin tai sitä kautta, että matalan palkkatason vanhat jatkavat yritykset lisäävät henkilökuntaansa. Toisin sanoen palkkakehityksen “luova tuho” yritysryhmien sisällä voi olla erilaista.

Kuviossa 12 vertaillaan palkkakehityksen luovaa tuhoa jatkavien yritysten välillä. Nähdään, että maahanmuuttajataustaiset yritykset poikkeavat selvästi muista yritysryhmistä. Palkkojen kehityksen luovan tuhon komponentti on merkittävästi pienempi ja etumerkiltään negatiivinen tarkasteltaessa asiaa sekä koko yrityssektorin tasolla että yksityisissä palveluissa.

Negatiivinen luovan tuhon komponentti kertoo tässä siitä, että erityisesti sellaiset yritykset ovat lisänneet työvoimaansa, joissa palkkataso on suhteessa ryhmän muihin yrityksiin tavallista matalampi. Lisäksi näyttää siltä, että maahanmuuttajataustaisten yritysten välillä esiintyvän luovan tuhon vaikutus palkkakehitykseen on kehittynyt negatiivisempaan suuntaan. Myös paikallisissa kotimaisissa yrityksissä luovan tuhon kontribuutio on ollut negatiivinen, mutta ei kuitenkaan yhtä voimakkaasti kuin maahanmuuttajataustaisissa yrityksissä. Toisessa ääripäässä ovat teollisuudessa toimivat globaalit yritykset, joissa varsinkin vuosina 2009–2012 luovan tuhon kontribuutio palkkatason kehitykseen oli voimakkaasti positiivinen; niiden joukossa palkkatason ja työpaikkojen luonnin välillä on ollut positiivinen yhteys.

Kuvio 12 Jatkavien yritysten välillä tapahtuvan luovan tuhon vaikutus palkkojen kasvuun, %-yksikköä

Olemme tarkastelleet myös uusien ja poistuvien yritysten vaikutusta ryhmän palkkakehitykseen. Tulokset kertovat, että maahanmuuttajataustaisten yritysten joukkoon on tullut paljon matalan palkkatason uusia yrityksiä, joilla on ollut merkittävä ryhmän keskipalkkatason suoraan alentava vaikutus.

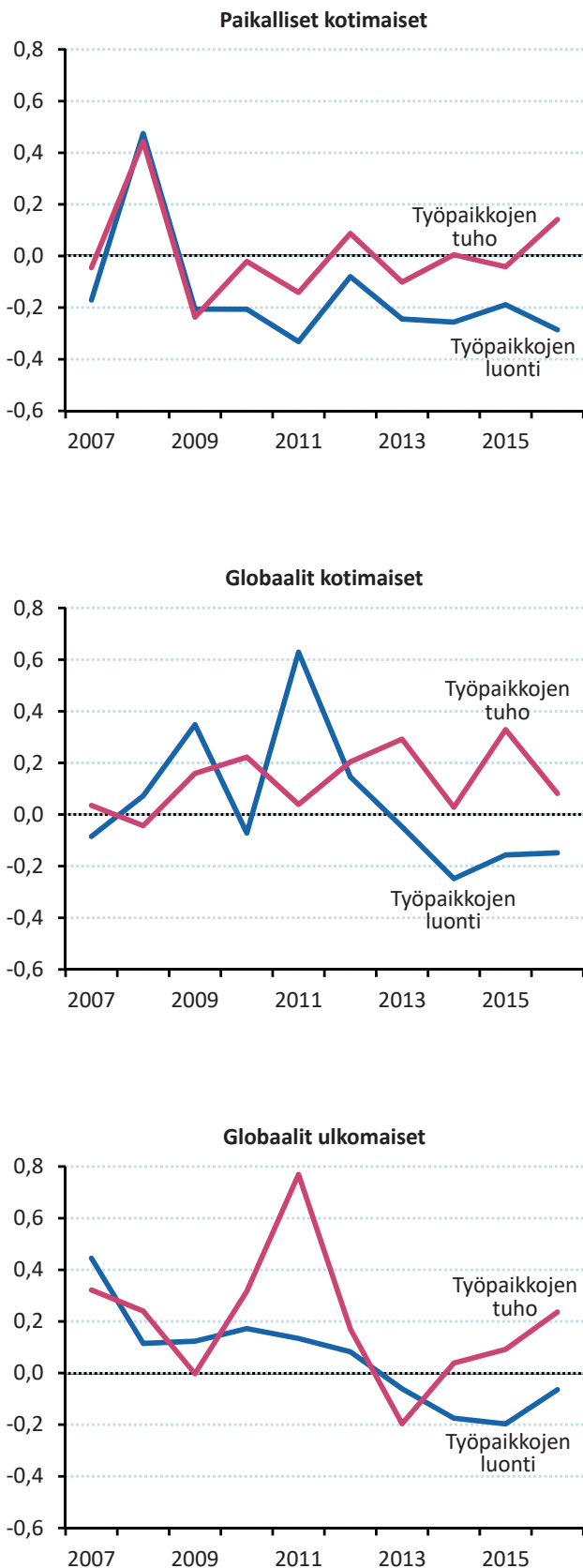
Luovan tuhon vaikutus palkkatason voidaan jakaa edelleen kahteen osaan, siihen osaan, joka tulee siitä, että 1) uusia työpaikkoja on syntynyt korkean palkkatason yrityksiin, ja siihen osaan, joka tulee siitä, että 2) työpaikkoja on tuhoutunut matalan palkkatason yrityksissä. Kuviossa 13 esitetään tällaisen hajotelman tulokset teollisuudessa. Maahanmuuttajataustaisten yritysten tulokset on tässäkin jätetty esittämättä vähäisen havaintomäärän ja tästä johtuvan tulosten epätarkkuuden vuoksi.

Teollisuutta koskevat tulokset kertovat, että paikallisten yritysten joukossa työpaikkoja on syntynyt erityisesti sellaisiin yrityksiin, joissa palkkataso on ryhmän keskimääräistä tasoa matalampi. Vuoden 2009 jälkeen työpaikkojen tuhon vaikutus yritysryhmän keskipalkkaan on ollut kasvussa ja viime vuosina positiivinen. Tulos kertoo siitä, että työpaikkojen tuho on alkanut keskittyä aikaisempaa voimakkaammin matalan palkkatason paikallisiin yrityksiin.

Globaalien yritysten joukossa sekä työpaikkojen luonti että tuho ovat kohottaneet yritysryhmän keskimääräistä palkkatason, eli näiden yritysten keskuudessa uusia työpaikkoja on syntynyt korkean palkkatason yrityksiin ja työpaikkoja on tuhoutunut matalan palkkatason yrityksistä. Tosin vuoden 2012 jälkeen työpaikkojen luonti keskimääräistä matalamman palkkatason yrityksissä on alkanut lisääntyä.

Yksityisiä palveluja koskevat tulokset kertovat maahanmuuttajataustaisten yritysten palkka- ja työllisyyskehityksen muista poikkeavasta dynamiikasta. Kuviossa 14 nähdään, että maahanmuuttajataustaisten yritysten joukossa uusia työpaikkoja on syntynyt runsaasti niihin yrityksiin, joissa palkkataso on tavallista matalampi. Tästä kertoo työpaikkojen luonnin negatiivinen vaikutus ryhmän keskipalkkojen kehitykseen. Myös työpaikkojen tuholle on negatiivinen vaikutus, mikä kertoo siitä, että työpaikkojen tuho on keskittynyt sellaisiin yrityksiin, joissa palkkataso on ryhmän keskitasoa korkeampi. Paikallisis-

Kuvio 13 Luovan tuhon palkkavaikutuksen kaksi puolta, teollisuus, %-yksikköä

sa kotimaisissa yrityksissä tulokset ovat samansuuntaisia, mutta vaikutukset ovat heikompia.

Kuviosta 14 nähdään, että globaalien yritysten keskuudessa palkkadyنامikka poikkeaa paikallisista yrityksistä myös yksityisissä palveluissa. Tuloksissa esiintyy vuosittaista vaihtelua, mutta useina vuosina uusien työpaikojen luonnista ovat vastanneet ennen kaikkea suhteellisen korkean palkkatason yritykset.

3.6 Työn tuottavuuden ja palkkojen erot yritysten välillä

Kuviossa 15 tarkastellaan yritysten välisiä eroja yritysryhmien sisällä. Tarkasteltavana on sekä työn tuottavuuden (arvonlisäys per työpanos) että palkkatason hajonta. Hajontaa on mitattu logaritmoidun työn tuottavuuden ja palkkatason työntekijämäärällä painotetulla keskihajonnalla. Tarkastelussa ovat yrityssektori, teollisuus ja yksityiset palvelut. Kuten edellä, teollisuuden osalta maahanmuuttajataustaisten yritysten tuloksia ei ole raportoitu suhteellisen pienen havaintomäärän vuoksi.

Yrityssektorilla työn tuottavuuden hajonta on ollut maahanmuuttajataustaisten yritysten välillä suurempaa kuin paikallisissa kotimaisissa yrityksissä, mutta jonkin verran pienempää kuin globaaleissa yrityksissä. Suunta on ollut laskussa aivan kuten globaalien yritysten ryhmissä. Yritysten väliset palkkaerot ovat olleet selvässä kasvussa kaikissa yritysryhmissä ja maahanmuuttajataustaisissa yrityksissä palkkaerojen kasvu on ollut selvästi muita ryhmiä kovempaa. Globaaleissa ulkomaisissa yrityksissä yritysten välinen palkkahajonta on ollut muita ryhmiä vakaampaa. Viime vuosina yritysten välisten palkkaerojen kasvu on taittunut kaikissa yritysryhmissä.

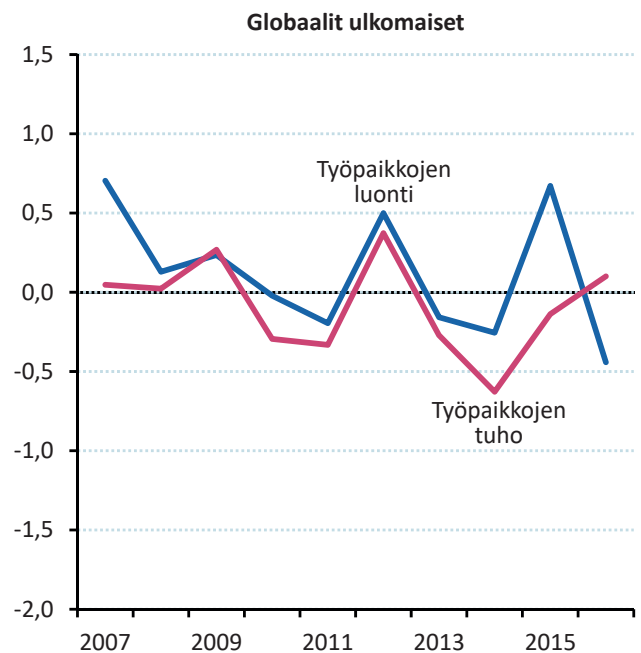
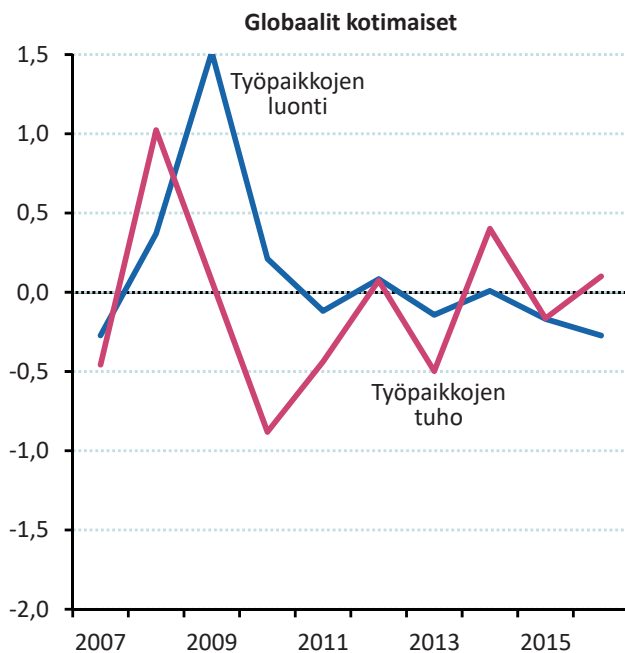
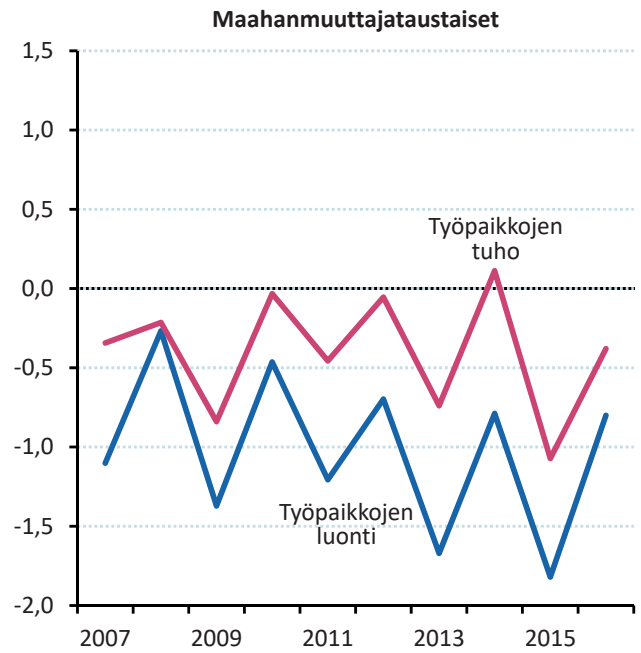
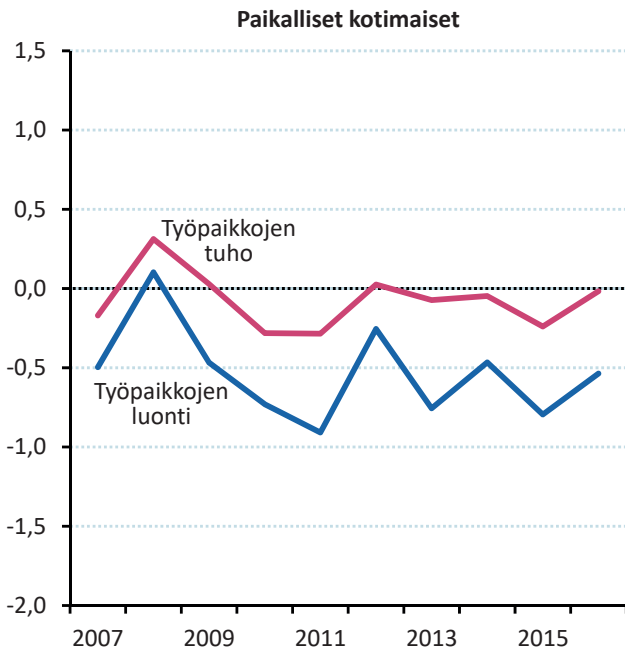
Teollisuuden ja yksityisten palvelujen kehityksessä on nähtävissä joitakin selviä eroja. Taantumavuosina 2009–2010 teollisuudessa sekä tuottavuuden että palkkojen hajonta yritysten välillä kasvoi merkittävästi varsinkin globaalien yritysten joukossa. Sen sijaan yksityisissä palveluissa maahanmuuttajataustaisten yritysten ja globaalien kotimaisten yritysten välillä tuottavuuden hajonta tuohon aikaan väheni.

Kuviosta myös nähdään, että yksityisissä palveluissa maahanmuuttajataustaisten yritysten väliset palkkaerot kasvoivat voimakkaasti vuoteen 2015 saakka. Kuten kuviosta

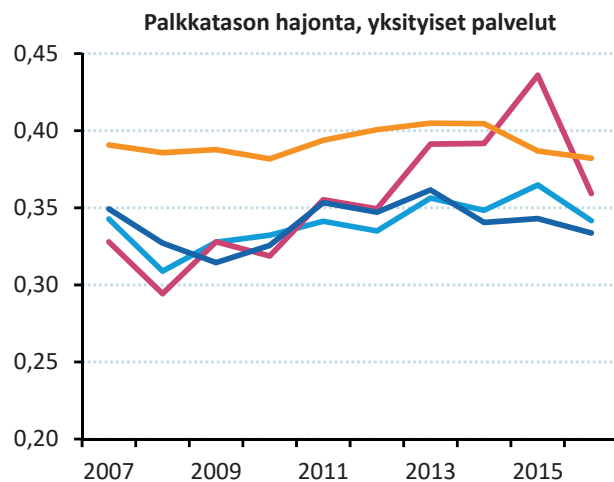
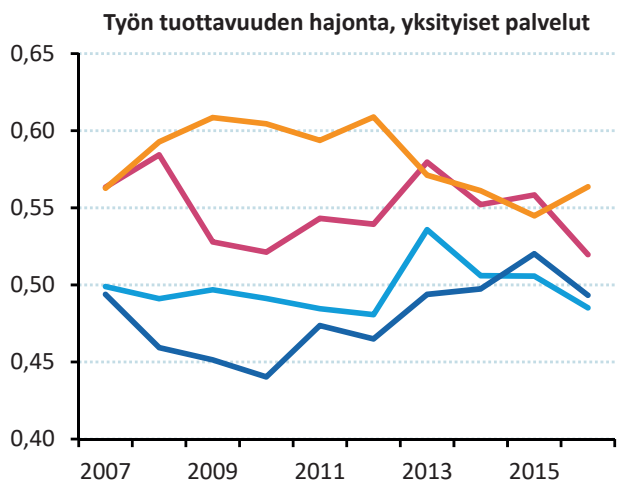
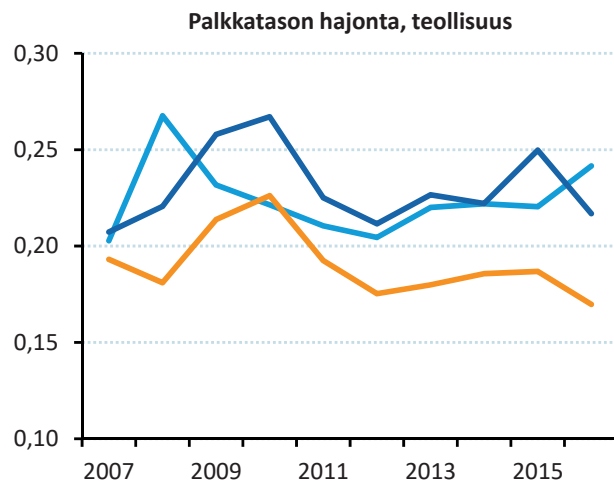
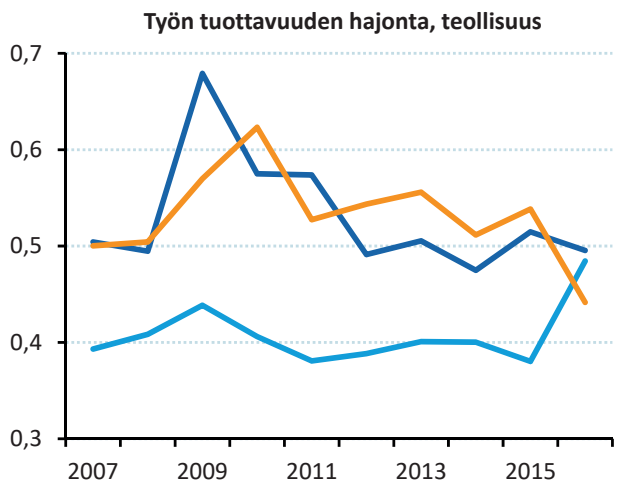
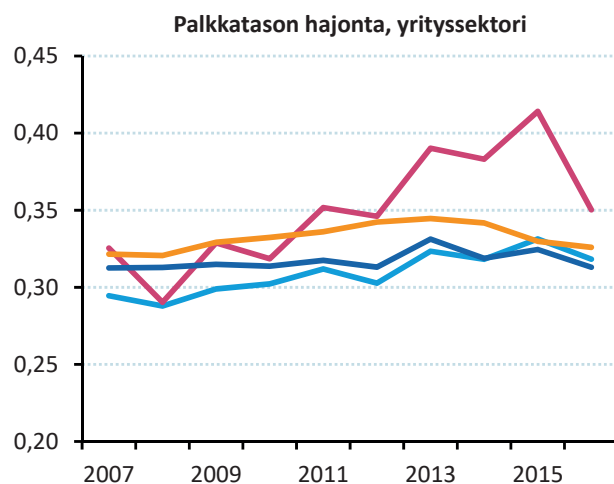
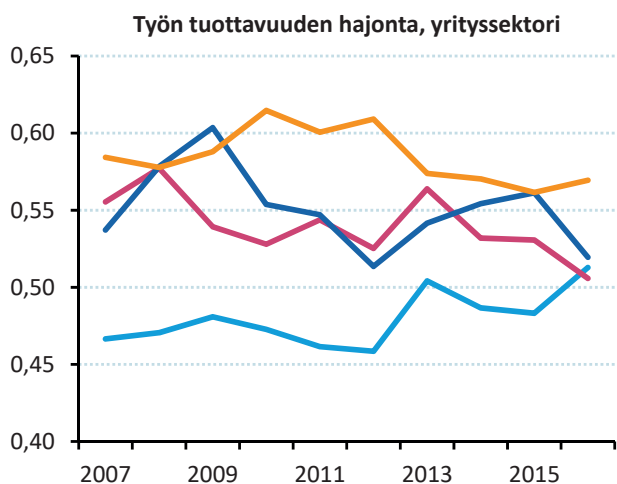
11 nähtiin, maahanmuuttajataustaisten yritysten sisällä palkkojen kasvu on ollut muutamaa taantumavuotta lukuun ottamatta muita ryhmiä nopeampaa. Yksi selitys palkkahajonnan kasvulle voisi olla se, että palkkojen kasvu on ollut erityisen nopeaa sellaisissa yrityksissä, joissa

palkkataso oli jo entuudestaan ryhmän keskimääräistä tasoa korkeampaa. Luultavasti tärkeämpi selitys löytyy kuitenkin kuviosta 14. Siitä nähtiin, että maahanmuuttajataustaisten yritysten joukossa uusia työpaikkoja on syntynyt erityisesti suhteellisen matalapalkkaisiin yrityk-

Kuvio 14 Luovan tuhon palkkavaikutuksen kaksi puolta, yksityiset palvelut, %-yksikköä

Kuvio 15 Työn tuottavuuden ja palkkatasojen hajonta yritysten välillä yritysryhmien sisällä

— Globaali kotimainen — Globaali ulkomainen
— Maahanmuuttajataustainen — Paikallinen kotimainen

siin, mikä kasvattaa yritysten välisiä palkkaeroja, kun sitä mitataan työntekijämäärällä painotetulla keskihajonnalla. Tässä suhteessa maahanmuuttajataustaiset yritykset poikkesivat selvästi paikallisista kotimaisista yrityksistä ja varsinkin globaaleista yrityksistä.

4 Yhteenvetoa, johtopäätöksiä ja lopputoteamuksia

Olemme tarkastelleet maahanmuuttajataustaisten yritysten merkitystä Suomen tuotannon, työllisyyden ja tuottavuuden kasvulle. Analyysiä varten olemme muodostaneet maahanmuuttajataustaisista yrityksistä aikasarjan vuosille 2006–2016 käyttämällä hyväksi Verohallinnon Tilastokeskukselle tilastotarkoituksiin toimittamia tietoja osakeyhtiöiden omistajaosakkaista. Olemme täydentäneet tätä Tilastokeskuksen *Finnish Longitudinal OWNER-Employer-Employee* (FLOWN) -aineistoa ketjuttamalla henkilöomistajia yritysomistajien takaa sekä linkittämällä aineistoon omistajien yritys- ja henkilöominaisuuksia. FLOWN-aineiston lisäksi hyödynnämme tutkimusaineiston muodostamisessa Tilastokeskuksen työssäkäyntitilastoaineiston syntyperän ja ammattiaseman määritelmiä sekä henkilöiden yritysuhdelinkkejä.

Maahanmuuttajataustaiset yritykset kattavat vain muutamien prosenttien yrityssektorin yrityksistä ja prosentin verran työvoimasta. Vaikka nämä osuudet ovat olleet voimakkaassa kasvussa, maahanmuuttajataustaisten yritysten vaikutus koko kansantalouden tuotannon, työllisyyden ja tuottavuuden kehitykseen on kuitenkin väistämättä rajallinen.

Maahanmuuttajataustaisten yritysten tuotanto on kasvanut voimakkaammin kuin paikallisissa kotimaisissa yrityksissä tai globaalisti toimivissa kotimaisissa ja ulkomaisissa yrityksissä. Maahanmuuttajataustaisten yritysten nopea reaalisien arvonlisäyksen kasvu perustuu ennen kaikkea voimakkaaseen työpanoksen kasvuun eikä niiden hyvään työn tuottavuuden (reaalinen arvonlisäys per työtunti) kasvuun. Maahanmuuttajataustaisissa yrityksissä työpaikkoja tuhoutuu melkein yhtä paljon kuin kotimaisissa paikallisissa yrityksissä eli monet yritykset ovat vähentäneet henkilökuntaansa merkittävästi. Nettomääräisen työpa-

noksen kasvun ero maahanmuuttajataustaisten ja paikallisten kotimaisten yritysten välillä tulee lähinnä siitä, että maahanmuuttajataustaisissa yrityksissä uusia työpaikkoja luodaan selvästi enemmän kuin kotimaisissa yrityksissä.

Maahanmuuttajataustaisten yritysten työn tuottavuuden taso on matalampi kuin muissa yritysryhmissä niin koko yrityssektorilla kuin yksityisiä palvelualoja erikseen tarkasteltaessa. Maahanmuuttajataustaisten yritysten työn tuottavuuden kasvuvauhti on jonkin verran nopeampaa kuin paikallisten kotimaisten yritysten. Toisaalta maahanmuuttajataustaisten yritysten välillä on vähemmän tuottavuutta vahvistavaa työpaikkarakenteiden muutosta, eli niin sanottua luovaa tuhoa, kuin muissa yritysryhmissä. Tämä tarkoittaa sitä, että maahanmuuttajataustaisten yritysten työpaikkojen lisäykset tai vähennykset eivät ole yhtä tiukasti kytköksissä niiden tuottavuuden tasoon kuin muissa yritysryhmissä. Varsinkin globaalisti toimivat yritykset tyypillisesti lisäävät henkilökuntansa määrää silloin, kun työn tuottavuuden taso on suhteellisen korkea ja vähentävät väkeä silloin, kun tuottavuuden taso on suhteellisen matala.

Kuten matalan työn tuottavuuden perusteella voi oustella, myös palkkataso on maahanmuuttajataustaisissa yrityksissä muita yritysryhmiä matalampi. Jatka- vissa maahanmuuttajataustaisissa yrityksissä palkkojen kasvuvauhti on kuitenkin ollut keskimäärin muita yritysryhmiä jonkin verran nopeampaa vuosina 2007–2016. Tästä huolimatta palkkaero maahanmuuttajataustaisten yritysten ja muiden yritysryhmien välillä on ollut pikemminkin kasvussa kuin supistumassa muiden yritysryhmien eduksi. Selitys tälle on se, että maahanmuuttajataustaisiin yrityksiin syntyy jatkuvasti uusia matalapalkkaisia työpaikkoja joko uusiin yrityksiin tai sitä kautta, että matalan palkkatason vanhat jatkavat yritykset lisäävät henkilökuntaansa. Tähän kuvaan sopii myös se, että yritysten väliset palkkaerot ovat maahanmuuttajataustaisten yritysten välillä kasvaneet selvästi enemmän kuin muissa yritysryhmissä.

Vaikka maahanmuuttajataustaisissa jatkavissa yrityksissä palkat ovat kasvaneet keskimäärin nopeammin kuin muissa yrityksissä, niiden palkkojen vuosimuutokset ovat olleet selvästi myötäsyklisempiä kuin muiden ryhmien yrityksissä. Maahanmuuttajataustaisissa yrityksissä palkat siis joustavat suhdannetilanteen mukaan herkemmin kuin muiden ryhmien yrityksissä.

Kaiken kaikkiaan analyysimme tulokset kertovat siitä, että maahanmuuttajataustaiset yrityksen luovat suhteellisesti muita yritysryhmiä enemmän uusia työpaikkoja. Niiden tuottavuuden ja palkkojen tasot ovat kuitenkin hyvin matalia. Tästä syystä niiden kontribuutio tuotannon ja tuottavuuden kasvuun on vieläkin vähäisempi kuin mitä niiden työvoimaosuuden perusteella voisi odottaa. Toisaalta tulokset antavat viitteitä siitä, että maahanmuuttajataustaisilla yrityksillä voi olla merkittävä rooli joidenkin työntekijäryhmien työllistämässä. Asian selvittämiseksi tässä tutkimuksessa tehtyä työpaikkavirtojen analyysiä olisi syytä täydentää työntekijävirtojen analyysillä. Tällä tavalla voidaan katsoa tarkemmin, millaiset työntekijät työllistyvät maahanmuuttajataustaisiin yrityksiin. Esimerkiksi voidaan katsoa palkattavien työntekijöiden syntyperää ja sukulaisuussuhdetta yrittäjään sekä alueellista vaikutusta.

Samassa yhteydessä voisi olla luontevaa tarkastella yksityiskohtaisesti myös maahanmuuttajataustaisten yritysten heterogeenisuutta. Mikä osa näistä yrityksistä on innovatiivisia sekä kasvukykyisiä ja -halukkaita? Yhdistetyt työnantaja-työntekijä-omistaja-paneeliaineistot tarjoavat kiinnostavia mahdollisuuksia tällaisten yritysten tunnistamiseen ja analysointiin (Maliranta ja Nurmi, 2019). Kysymys on tärkeä, sillä työpaikkavirtoja koskevat analyysit meillä ja muualla ovat osoittaneet, että hyvin pieni määrä yrityksiä voi kattaa hyvin merkittävän osan työllisyyden kasvusta pitkällä aikavälillä (Anyadike-Danes ym., 2015; Haltiwanger ym., 2017; Maliranta ja Hurri, 2017).

Viitteet

- 1 Ainoastaan Ruotsin teollisuudessa tämä ero on vähäpätöinen. Yksi mahdollinen (spekulatiivinen) selitys tälle on se, että Ruotsin kaltaisessa pienessä avotaloudessa myös paikalliset yritykset joutuvat niin kovaan kansainvälisen kilpailun paineeseen, ettei huonosta johtamisesta aiheutuvaan kilpailuhaittaan ole mahdollisuutta.
- 2 Ulkomaiset yritykset ovat tietysti määritelmällisesti monikan-sallisia, koska niillä on tuotantotoimintaa jossakin muussakin maassa kuin siellä missä pääomistus on.
- 3 Laaja valikoima mikroaineistoja tutkimustarkoituksiin on käyttö lupamenettelyllä haettavissa käyttöön Tilastokeskuksen tutkijapalveluiden kautta. Valmiit tutkimusaineistot on kuvattu Taika-tutkimusaineistokatalogissa.
- 4 Tarkemmin sanottuna palkat sisältävät tässä työajalta maksettujen palkkojen lisäksi myös palkan erilaiset sivukulut.
- 5 Deflaattorina on käytetty kansantalouden tilinpidon implisiittistä hintaindeksiä.
- 6 On syytä huomata, että näihin lukuihin ei vaikuta se, että joidenkin yritysten ryhmä on saattanut muuttua edellisestä vuodesta (jos esimerkiksi maahanmuuttajataustainen yritys on ostanut kotimaisen yrityksen), sillä kunkin yrityksen ryhmä määräytyy näissä laskelmissa vuosiparin jälkimmäisen vuoden tilanteen mukaan.
- 7 Tässä esimerkissä yritykset A ja B olivat keskimäärin yhtä suuria vuosina $t-1$ ja t , joten ne molemmat saavat yhtä suuren painon tässä laskelmassa.
- 8 Hajotelman formaali muotoilu on esitetty tutkimuksessa (Hyytinen ja Maliranta, 2013, ks. Appendix A).
- 9 On syytä huomata, että yrityssektoriin kuuluu tässä myös muita toimialoja kuin teollisuus ja yksityiset palvelut. Näitä ovat vesi-huolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito ("E") sekä rakentaminen ("F"). Lisäksi yrityssek-torin luova tuho sisältää myös toimialarakenteiden muutoksia, esimerkiksi korkean työn tuottavuuden teollisuuden ja mata-lamman tuottavuustason yksityisten palvelujen välillä. Siksi on mahdollista, että luova tuho on yrityssektorilla pienempää kuin teollisuudessa sekä yksityisissä palveluissa.
- 10 Maahanmuuttajataustaisten teollisuusyritysten keskuudessa luova tuho oli keskimäärin suuri. Siinä oli kuitenkin erittäin voima-kasta vaihtelua eri vuosien välillä. Heilahtelu selittynee pienellä havaintomäärällä ja siksi se on jätetty kuviossa raportoimatta.
- 11 Koko sektorin luovan tuhon komponentti on näiden neljän yri-tysryhmän absoluuttisten komponenttien summa ja työntekijä-painotettujen komponenttien keskiarvo.
- 12 Tässä palkkojen kasvua yrityksissä on mitattu vastaavalla tavalla kuin edellä työn tuottavuuden kasvua. Erona on se, että palkkojen muutosta on mitattu nimellisin hinnoin.

Kirjallisuus

Aghion, P., Akcigit, U. ja Howitt, P. (2014). *Chapter 1 - What Do We Learn From Schumpeterian Growth Theory?* Teoksessa P. Aghion ja S. N. Durlauf (toim.), *Handbook of Economic Growth*, Vol. 2, 515–563. Elsevier.

Aghion, P. ja Howitt, P. (2009). *The Economics of Growth*. The MIT Press.

Anyadike-Danes, M., Bjuggren, C.-M., Gottschalk, S., Hölzl, W., Johansson, D., Maliranta, M. ja Myrann, A. (2015). *An international cohort comparison of size effects on job growth*. *Small Business Economics*, 44(4), 821–844.

Balsvik, R. (2011). *Is labor mobility a channel for spillovers from multinationals? Evidence from Norwegian manufacturing*. *The Review of Economics and Statistics*, 93(1), 285–297.

Bellak, C. (2004). *How Domestic and Foreign Firms Differ and Why Does it Matter?* *Journal of Economic Surveys*, 18(4), 483–514.

Blomström, M. ja Kokko, A. (1998). *Multinational Corporations and Spillovers*. *Journal of Economic Surveys*, 12(3), 247–277.

Bloom, N., Lemos, R., Sadun, R., Scur, D. ja Van Reenen, J. (2014). *JEEA-FBBVA Lecture 2013: The new empirical economics of management*. *Journal of the European Economic Association*, 12(4), 835–876.

Boone, J. (2000). *Competitive pressure: the effects on investments in product and process innovation*. *RAND Journal of Economics*, 31(3), 549.

Davis, S. J. ja Haltiwanger, J. (1999). *Gross Job Flows*. Teoksessa O. C. Ashenfelter ja D. Card (toim.), *Handbook of Labor Economics*, Volume 3B. Elsevier.

Doms, M. E. ja Jensen, J. B. (1998). *Comparing wages, skills, and productivity between domestically and foreign-owned manufacturing establishments in the United States*. Teoksessa *Geography and ownership as bases for economic accounting* (s. 235–258). University of Chicago Press.

Fairlie, R. W. ja Lofstrom, M. (2015). *Immigration and entrepreneurship*. Teoksessa *Handbook of the economics of international migration* (1, s. 877–911). Elsevier.

Fairlie, R. W. ja Meyer, B. D. (2003). *The Effect of Immigration on Native Self-Employment*. *Journal of Labor Economics*, 21(3).

Fornaro, P. (2018). *Immigrant Entrepreneurship in Finland*. The Research Institute of the Finnish Economy, Report No. 83.

Fosfuri, A., Motta, M. ja Rønde, T. (2001). *Foreign direct investment and spillovers through workers' mobility*. *Journal of International Economics*, 53(1), 205–222.

Hakkala Nilsson, K. ja Sembenelli, A. (2018). *Multinationals, competition and productivity spillovers through worker mobility*. *Review of World Economics*, 154(2), 401–426.

Haltiwanger, J., Jarmin, R. S., Kulick, R. ja Miranda, J. (2017). *High Growth Young Firms: Contribution to Job, Output, and Productivity Growth*. Teoksessa J. Haltiwanger, E. Hurst, J. Miranda ja A. Schoar (toim.), *Measuring Entrepreneurial Businesses: Current Knowledge and Challenges* (s. 11–62). University of Chicago Press (available at <http://www.nber.org/chapters/c13492.pdf>).

Helpman, E. (2006). *Trade, FDI, and the Organization of Firms*. *Journal of Economic Literature*, 44(3), 589–630.

Helpman, E., Melitz, M. J. ja Yeaple, S. R. (2004). *Export versus FDI with Heterogeneous Firms*. *American Economic Review*, 94(1), 300–316.

Hyytinen, A. ja Maliranta, M. (2013). *Firm lifecycles and evolution of industry productivity*. *Research Policy*, 42(5), 1080–1098.

Hyytinen, A. ja Maliranta, M. (2019). *Kasvu ja talouden dynamiikka yritystasolla*. Teoksessa S. Honkapohja ja V. Vihriälä (toim.), *Suomen kasvu. Mikä määrää tahdin muutuvassa maailmassa?* (s. 57–77). Helsinki: Taloustieto Oy.

Ilmakunnas, P. ja Maliranta, M. (2011). *Suomen työpaikka- ja työntekijävirtojen käännteitä: toimialojen elinkaaret ja finanssikriisi*. *Työpoliittinen Aikakauskirja*, 54(2), 6–23.

Kerr Pekkala, S. ja Kerr, W. R. (2016). *Immigrant Entrepreneurship*. NBER, Working Paper No. 22385.

Maliranta, M. ja Hurri, P. (2017). *Kasvuyritykset ja talouskasvu: empiirinen analyysi kasvuyritysten työllisyyden ja tuottavuuden dynamiikasta*. *Kansantaloudellinen aikakauskirja*, 113(1), 7–21.

Maliranta, M. ja Nurmi, S. (2019). *Business owners, employees, and firm performance*. *Small Business Economics*, 52(1), 111–129.

Willmore, L. N. (1986). *The comparative performance of foreign and domestic firms in Brazil*. 14(4), 489–502.

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos

**The Research Institute
of the Finnish Economy**

ISSN-L 2323-2447,
ISSN 2323-2447,
ISSN 2323-2455 (Pdf)

Puh. 09-609 900
www.etla.fi
etunimi.sukunimi@etla.fi

Arkadiankatu 23 B
00100 Helsinki
